له بڵاوكراوەكانی ماڵپەڕی بەهەشت

(١)

گەڕانەوە بۆ لای زانایانی ئەهلی سوننە :
پارێزەرە لە گومڕابوون و لە تیاچوون

وە بە دوایدا :

(٢)

لە بناماكانی بیروباوەڕی ئەهلی سوننە و جەماعە :
خۆشویستنی زانایان و بە چاكە باسكردنیانە

وە بە دوایدا :

(٣)

زانایانی ئەهلی سوننە و جەماعەی سەردەم
ڕاشكاوانە دەڵێن : حزبایەتی بیدعەیە

كۆكردنەوە و ئامادەكردنی

ماموٚستا : محمد عبد الرحمن لطيف

چاپی چوارەم ١٤٣٦ ك

ماڵپەری بەهەشت

ba8.org

ماڵپەڕێكی ئیسلامی زانستی پەروەردەیی یە و لە پێناو بڵاوكردنەوەی ئەو ئیسلامەیە كە سەلەفی صاڵح - پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) و هاوەڵانی (رضي الله عنهم) لەسەری بوون - وە سەر بە هیچ گروپ و لایەنێكی حیزبی نیە.

ماڵپەری بەهەشت

ئەو کتێب و بابەت و لێکۆڵینەوە شەرعیانە بڵاو دەکاتەوە کە دەبنە هۆی:

١. شارەزاکردنی موسوڵمانان و پەروەردەکردنیان لەسەر ڕێگا ڕاستەکەی ئیسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پەیڕەوە ڕەسەنەکەی ئیسلام،کە بریتی یە لە قورئان و سوننەت،بە تێگەشتنی پێشین وپێشەوایانی ئوممەت.

٢. پاک کردنەوەی بیروباوەڕ و ڕەوشتی موسوڵمانان، لە دیاردەکانی شیرک و کوفر و تاوان.

٣. پاڵاوتن و تەصفیەکردنی ئاینی ئیسلام لە بیدعە و بۆچونە داهێنراوەکان.

٤. وریا کردنەوەی موسوڵمانان لە شوێنەواری خراپی ڕیوایەتە لاواز و هەڵبەستراوەکان.

٥. پتەو کردنی برایەتی یەکی ڕاستەقینە لەسەر بناغە فراوانە جێگیرەکەی ئیسلام و نەهێشتن و کەمکردنەوەی دەمارگیری مەزهەبی و حیزبی.

ئامانجمان:

ئاشناکردنی کۆمەڵگایە لە ئیسلامی ڕەسەن و دروستکردنی تاك و کۆیەتی بۆ تێگەشتن لە سەرچاوەکانی کە بریتین لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی صەحیح و ئاشکراکردنی ئەو شتانەی کە نامۆن بە ئیسلام و خراونەتە نێویەوە بە چەندین دەستەواژەی دەنگ و ڕەنگ و نوسراوی لە بوارەکانی بیروباوەڕ و ڕەوشت و ئاکار و پەروەردە و زانست و پزیشکی و گەشەی کۆمەڵایەتی.

خودایە داوات لێ دەکەین دامەزراومان بکەیت ، وتەوفیقمان بدەیت بۆ هەر کار وگوفتارێکی جوان وچاک بەو شێوەیەیی کەخۆت لێی ڕازیت.

ستافی ماڵپەڕی بەهەشت

گەڕانەوە
بۆ لای
زانایانی ئەهلی سوننە
پارێزەرە
لە گومڕابوون و لە تیاچوون

(الرجوعُ إلى العلماءِ عِصمَةٌ من الضلال والهلاكِ)

نووسینی:

ماموٚستا : محمد عبد الرحمن لطيف

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحسَانٍ وَسَلَّمَ تَسْلِمَاً .

أَمَّا بَعْدُ :

چەندین فەرموودەی زۆرمان پێگەشتووە لە پێغەمبەری خواوە (ﷺ) ، هەموویان ئەوە دووپات دەکەنەوە کە :

گەڕانەوە بۆ لای زانایان[*] پارێزەرە لە گومڕابوون و لە تیاچوون ، چونکە زانایان میراتگری ڕاستەقینەی پێغەمبەرانی خوان (عليهم الصلاةُ والسلام) ، **هەروەکو پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی :**

---

[*] **پێناسەی زانایان لای ئەهلی سوننە :** (العلماء : هم العارفون بشرع الله ، المتفقهون في دينه ، العاملون بعلمهم على هدى وبصيرة ، ومن دارت الفُتيا على أقوالهم بين الأنام ، الذين خُصوا باستنباط الأحكام ، وعنوا بضبط قواعد الحلال والحرام) **بڕوانە کتێبی :** [قواعد في التعامل مع العلماء ص : (١٩)] .

واتە : زانایان بریتین لە : شارەزایانی شەرعی خوا ، تێگەیشتوانی ئاینەکەی ، ئەوانەی کە کار دەکەن بە زانستەکەیان لەسەر ڕووناکی و بەرچاوڕۆشنی ، وە ئەوانەن کە فەتوا لەسەر

((إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الأَنْبِيَاءِ ، وَإِنَّ الأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَاراً وَلاَ دِرْهَماً ، وَإِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ))[١].

واتە : زانایان میراتگری پێغەمبەرانن ، وە پێغەمبەران دینار و درهەمیان بە میرات بە جێنەهێشتووە ، بەڵکو (علم و زانست)یان بە میرات بە جێهێشتووە ، جا هەر کەسێك ئەو (علم و زانست)ـە ببات ئەوا بەشێکی زۆر لە خێری بۆ خۆی بردووە .

وە دواین پێغەمبەری خوا کە (محمد)ە (ﷺ) ڕێپیشاندەری موسڵمانان و هیدایەتدەریان بووە بۆ سەر (**ڕێگای ڕاست**) وەك خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿وَإِنَّكَ لَتَهۡدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ٥٢﴾ [الشورى] .

وتەی ئەوان دەسوڕێتەوە لە نێو خەڵکیدا ، ئەوانەن کە تایبەت کراون بە دەرهێنانی حوکمە شەرعییەکان ، ئەوانەن کە بایەخیان داوە بە یەکخستنی بنەماکانی حەڵاڵ و حەرام .

[١] صحيح سنن أبي داود رقم : (٣٦٤١) .

ئەم فەرموودەیە زانایانی ڕەسەن دەستنیشان دەکات کە بریتین لەوانەی کەوا تەنها میراتی پێغەمبەر ﷺ (**كتاب الله وسنتي**) بە خەڵك ڕادەگەیەنن ، نەك ئەو سەرەنەزانە بەناو زانایانەی کەوا ڕا و بۆچوون و فلان وتی و فیسار کردی باس دەکەن بۆ خەڵکی ! ! !

وە ئاشكراشە پێغەمبەری خوا (ﷺ) تەنها زانستی شەرعی بە میرات بۆ ئوممەتەكەی بە جێ هێشتووە كە بریتی‌یە لەو دوو سەرچاوە گرنگەی كە لە حەجی ماڵئاواییدا سەبارەتیان فەرموویەتی :

((يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنِ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ فَلَنْ تَضِلُّوا أَبَدَاً **كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ** ﷺ))[٢].

واتە : ئەی خەڵكینە من دوو شتم لە دوای خۆم بۆتان بەجێهێشتووە ، هەرگیز گومڕا نابن ئەگەر دەستیان پێوە بگرن : كتێبەكەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەكەی (ﷺ) .

وە لەو فەرموودەیەدا كە پێغەمبەری خوا (ﷺ) باسی دابەش بوون و پارچەپارچەبوونی ئوممەتەكەی كردووە بۆ (٧٣) فیرقە : پرسیاری لێكرا دەربارەی (كۆمەڵی ڕزگاربوو لە گومڕابوون و بە هیلاكداچوون / الفرقةُ الناجية من الضلال في الدنيا والهلاك في الآخرة) پێغەمبەریش (ﷺ) لە وەڵامدا فەرمووی : "**ما أنا عليه اليومَ وأصحابي**" .

واتە : ئەو بەرنامەیە كە من و صەحابەكانمی لە سەرن .

---

[٢] أخرجه الحاكم : (١ / ٩٣) والبيهقي : (١٠ / ١١٤) ، وانظر : "صحيح الترغيب والترهيب" رقم : (٤٠) و"صحيح الجامع الصغير" رقم : (٢٩٣٧) للإمام الألباني رحمه الله .

(ميرات النبي ﷺ) = (ما أنا عليهِ اليومَ وأصحابي)

(ما أنا عليه اليوم = الوحي ،

الوحي = الكتاب والسنَّة الصحيحة ،

وأصحابي = بفهم وتطبيق وعمل الصحابة) =

(الكتاب والسنَّة الصحيحة بفهم السلف).

(ميرات النبي ﷺ) = (الكتاب والسنَّة الصحيحة بفهم السلف) .

کەواتە میراتی‌یەکەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) کە بەرنامەی ڕزگاربوونە لە گومڕابوون و لە تیاچوون بریتی‌یە لە : (قورئان و سوننەت بە تێگەیشتنی سەلەف) = (علم و زانستی شەرعی) .

زانایانیش ئەو زانستەیان بە میرات بۆ ماوەتەوە ، بۆیە **پارێزەرن لە گومڕابوون و لە تیاچوونی موسڵمانان** ئەگەر موسڵمانان **بگەڕێنەوە بۆ لایان** لە هەموو ڕووداو و فەتوایەکدا .

عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَذْرِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((يَحْمِلُ هَذَا الْعِلْمَ مِنْ كُلِّ خَلَفٍ عُدُولُهُ : يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْغَالِينَ ، وَانْتِحَالَ الْمُبْطِلِينَ ، وَتَأْوِيلَ الْجَاهِلِينَ))[٣].

واتە : ئەم زانستە (کە بریتییە لە قورئان و سوننەت بە تێگەیشتنی سەلەف) لە هەموو سەردەمێکی دوای من ئەوانە هەڵیدەگرن کە دادپەروەرن ، وە : گۆڕان کاری زیادەڕەوەکان و ئەو شتانەی کە پوچەڵ کارەکان دەیدەنە پاڵ دین و بە هەڵە مانا کردنی نەزان و نەفامەکانی لێ دوور دەخەنەوە * .

---

[٣] رواهُ البيهقي ، وصححهُ الألباني في "مشكاة المصابيح" رقم : (٢٨٤) .

* **سودێك** : بە پێویستی دەزانم لێرەدا ئەوە بخەمە ڕوو کە مەبەست بە ووشەی (علم و زانست) لەم فەرموودەیە و هاوشێوەکانیدا ئەوەیە کە ئەم زانایانە ڕوونیان کردووەتەوە :

١ ـ ئیمامی (محمد بن عبد الوهاب) فەرموویەتی : (**العلم** هو : معرفة الله ومعرفة نبيه محمد ﷺ ومعرفة دين الإسلام بالأدلة) .

واتە : **زانست** بریتییە لە : ناسینی خوا و ناسینی پێغەمبەرەکەی (محمد ﷺ) و شارەزا بوونە لە ئاینی ئیسلام بە بەڵگەوە .

٢ ـ وە پێشەوا (ابن القيم) فەرموویەتی : (**العلمُ** : قال اللهُ قال رسولُهُ قال الصحابةُ ...) .

واتە : **زانست** بریتییە لە : فەرموودەی خوا و فەرموودەی پێغەمبەر و فەرموودەی صەحابە ...

٣ ـ وە ئیمامی (الأوزاعي) فەرموویەتی : (**العلمُ ما جاءَ عن أصحاب مُحمَّد** ﷺ ، وما لَمْ يَجيءْ عن أصحاب مُحمَّد ﷺ فليسَ بعلم) .

واتە : زانست ئەوەیە كە لە صەحابەكانی پێغەمبەرەوە (ﷺ) هاتبێت ، وە ئەوەی كە لە صەحابەكانی پێغەمبەرەوە (ﷺ) نەهاتبێت ئەوا علم و زانست نییە .

٤ ـ وە ئیمامی (شافعی) فەرموویەتی :

(كُلُّ العلومِ سِوى **القُرآنِ** مَشغلة **إلاَّ الحديثَ وإلاَّ الفقهَ في الدينِ**
العلمُ ما كانَ فيهِ قال حدَّثنا وما سِوى ذاكَ وَسواسُ الشياطينِ) .

واتە : هەموو زانستەكان جگە لە **قورئان** خۆخەریك كردنە .. تەنها **فەرموودە** و **تێگەیشتن و شارەزا بوون لە دین** نەبێت .

زانست ئەوەیە كە تێیدا بوترێت پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی و جگە لەمەش هەمووی وەسوەسەی شەیتانە .

٥ ـ وە ئیمامی (ابن حجر العسقلاني) فەرموویەتی : (الْمُرَادُ بِالْعِلْمِ : **الْعِلْمُ الشَّرْعِيُّ** الَّذِي يُفِيدُ مَعْرِفَةَ مَا يَجِبُ عَلَى الْمُكَلَّفِ مِنْ أَمْرِ عِبَادَاتِهِ وَمُعَامَلَاتِهِ ، وَالْعِلْمُ بِاَللَّهِ وَصِفَاتِهِ ، وَمَا يَجِبُ لَهُ مِنْ الْقِيَامِ بِأَمْرِهِ ، وَتَنْزِيهِهُ عَنْ النَّقَائِصِ ، وَمَدَارُ ذَلِكَ عَلَى التَّفْسِيرِ وَالْحَدِيث وَالْفِقْه) "فتح الباري شرح صحيح البخاري" : (١ / ١٨٧) .

واتە : مەبەست بە زانست : زانستی شەرعی‌یە كە سودی شارەزابوونی تێدایە لەوەی كە پێویستە لە سەر هەموو موسڵمانێكی ئەرك لە سەر (تەكلیف لێكراو) لە بواری ئاینەكەیدا لە پەرستنەكانی و لە هەڵس و كەوتەكانیدا ، وە زانیاری دەربارەی خوای گەورە و سیفەتەكانی و ئەوەی كە پێویستە لە سەری لە پێناوی ئەودا پێی هەڵبسێت لە فەرمانەكانی و پاك ڕاگرتنی لە كەم و كوڕی ، وە هەموو ئەوانەش ڕاوەستاون لە سەر : تەفسیر و فقهـ و فەرموودە .

وە شاراوە نییە کە ئەم سێ تاقمە : (زیادەڕەوەکان + پوچەڵکاران + نەزان و نەفامەکان) هۆکار و مایەی گومڕابوون و تیاچوونی خەڵکانی سەرلێشێواو و فەوتاو و گومڕابوون ، چونکە ئەوانە خەڵك لە سەر (**ڕێگای ڕاست**)ی زانستی شەرعی و زانایان لە خشتە دەبەن !!!

هەروەها پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((إِنَّ اللَّهَ لاَ يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعاً يَنْتَزِعُهُ مِنَ النَّاسِ وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِماً **اتَّخَذَ النَّاسُ رُءُوساً جُهَّالاً** فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ **فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا**))[٤].

واتە : خوای گەورە (علم و زانست) هەڵناگرێتەوە بە دەرهێنانی لە ناو سینگی خەڵکدا ، بەڵکو (علم و زانست) هەڵدەگرێتەوە بە مردنی (زانایان) هەتاکو زانا نامێنێت ئەو کاتە خەڵك سەرەنەزان بۆ خۆیان دادەنێن ، ئەو سەرە نەزانانەش پرسیاریان لێدەکرێت و ئەوانیش بە بێ (علم و زانست) فەتوا دەدەن : ئەو کاتە هەم خۆیان گومڕا دەبن و هەم خەڵکیش گومڕا دەکەن .

وە پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((... وَإِنَّمَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الأَئِمَّةَ الْمُضِلِّينَ...))[٥].

---

[٤] صحيح البخاري رقم : (١٠٠) وصحيح مسلم رقم : (٢٦٧٣) وصحيح سنن الترمذي رقم : (٢٦٥٢) .

واتە : بەڵام من لە پێشەوا گومڕاکارەکان دەترسم بۆ سەر ئوممەتەکم .

وە لە ڕیوایەتێکی تری فەرموودەکەی پێشودا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((يُسْتَفْتَوْنَ فَيُفْتُونَ بِرَأْيِهِمْ فَيُضِلُّونَ وَيَضِلُّونَ))[٦].

واتە : پرسیاریان لێدەکرێت و ئەوانیش فەتوا دەدەن بە بۆچوونی خۆیان : ئەو کاتە هەم خۆیان گومڕا دەبن و هەم خەڵکیش گومڕا دەکەن .

کەواتە (گەڕانەوە بۆ لای زانایان) پارێزەرە لە شوێن کەوتنی شەیتان و بانگەوازکارە گومڕاکارە و جاهیل و نەزانەکان کە لە سەر دەرگاکانی دۆزەخ ڕاوەستاون بۆ لەخشتە بردنی ڕێبوارانی (**ڕێگای ڕاست**) و بیانخەنە سەر (ڕێچکە کورتە پەرتەوازەکانی لای ڕاست و چەپی) ئەو (ڕێگا ڕاست)ەی خوای گەورە ، وە ئەمیش دەبێتە مایەی گومڕابوون و تیاچوون و ڕۆیشتنە ناو دۆزەخەوە .

وەك پێغەمبەر (ﷺ) لە فەرموودەکەی (حذيفة)دا (خوای لێ ڕازی بێت) پێمان ڕادەگەیەنێت کەوا : سەردەمێ دێت بەسەر ئوممەتەکەیدا تێیدا (بانگەواز کارانێك دەردەکەون لە سەر دەرگای دۆزەخن هەر کەسێك وەڵامیان

---

[٥] صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٢٢٩) .

[٦] صحيح البخاري رقم : (٧٣٠٧) ، وانظر شرح الحديث في "فتح الباري" : (٣٤٨/١٣) .

بداتەوە ئەوا فڕێی دەدەنە ناو دۆزەخـەوە) : (**(دُعَاةٌ عَلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مَنْ أَجَابَهُمْ إِلَيْهَا قَذَفُوهُ فِيهَا)**) .

وە ئـەم بانگـەوازکارە جاهیـل و نـەزان و گومڕاکارانـە بـریتین لـەو بانگەوازکارانـەی کـە لـە فەرموودەکـەی (ابن مسعود)دا باسـکراون کـە فەرموویەتی :

(خَطَّ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) خَطًّا ثُمَّ قَالَ : "هَذَا سَبِيلُ اللَّهِ مُسْتَقِيْمَاً" ثُمَّ خَطَّ خُطُوطاً عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ قَالَ : "هَذِهِ سُبُلٌ مُتَفَرِّقَةٌ ، عَلَى كُلِّ سَبِيلٍ مِنْهَا شَيْطَانٌ يَدْعُو إِلَيْهِ" ، ثُمَّ قَرَأَ : ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِى مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ﴿١٥٣﴾﴾)[٧] .

واتە : پێغەمبەری خوا (ﷺ) بە دەستی هێڵێکی کێشا و پاشان فـەرمووی (ئەمە ڕێگا ڕاستەکەی خوای گەورەیە) ، پاشان بـە لای ڕاست و چـەپی ئـەو هێڵەدا چەند هێڵکی تری کێشا و پاشان فەرمووی : (ئەمەش ڕێچکە و ڕێبازی پەرتەوازەکارن ، هەر ڕێچکەیەك شەیتانێکی لە سەرە بانگەوازی بۆ دەکات ،

---

[٧] أخرجه أحمد : (١/ ٤٣ و ٤٦٥) والطيالسي رقم : (٢٤٤) ، وحسنهُ الألباني في (مشكاة المصابيح) : (١/ ٥٩) .

پاشـان ئـەم ئایەتـەی خوێنـدووە : ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسۡتَقِيمٗا فَٱتَّبِعُوهُۖ وَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦۚ ١٥٣﴾ .

واتە : ئەمە ڕێگای ڕاستی منە و بیگرنە بەر و شوێنی بکەون ، وە شوێنی ڕێچکە و ڕێبازەکانی تر مەکەون چونکە لە ڕێگای خوای گەورە لاتان دەدات و پارچەپارچەتان دەکات و جیاوازی دەخاتە نێوانتانەوە .

بۆیە دەبینین خوای زانا و دانا و کار لەجێ فەرمان دەکات بە گەڕانەوە بۆ لای زانایان لە کاتی نەزانیدا :

﴿فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلذِّكۡرِ إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ ٤٣﴾ [النحل ، والأنبياء : ٧] .

واتە : پرسیار لە زانایانی شەرع زان بکەن ئەگەر ئێوە نەتانزانی .

وە ئەم بنچینە و بنەما زۆر گرنگە (واتە : گەڕانەوە بۆ لای زانایانی ئەهلی سوننە) دەبێت زیاتر پەیڕەو بکرێت لە کاتێکدا ئەگەر کار و هەڵوێست و شتی نـەزانراو پەیوەسـت بـوو بـە ئاسـایش و ترسـی گشـتی موسـڵمانانەوە ، وەك خوای گەورە فەرموویـەتی : ﴿وَإِذَا جَآءَهُمۡ أَمۡرٞ مِّنَ ٱلۡأَمۡنِ أَوِ ٱلۡخَوۡفِ أَذَاعُواْ بِهِۦۖ وَلَوۡ رَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ وَإِلَىٰٓ أُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنۡهُمۡ لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسۡتَنۢبِطُونَهُۥ

مِنۡهُمۡۗ وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ لَٱتَّبَعۡتُمُ ٱلشَّيۡطَٰنَ إِلَّا قَلِيلٗا ﴿٨٣﴾

[النساء] .

واتە : مونافیقە دوو ڕووەکان ئەگەر شتێکی پەیوەست بە ئاسایش و ترسی گشتی موسڵمانایان ڕووبەڕوویان ببوایەتەوە ئەوا بڵاویان دەکردەوە ! وە ئەگەر بیان گێڕایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر (ﷺ) و کاربەدەست و زانأیان ئەوا زانایان حوکمی ئەو کارە و ئەو هەڵوێستەی کە پێویستە ئەنجام بدرێت دەردەهێنا و ڕوونیان دەکردەوە بۆ خەڵك ، وە ئەگەر چاکە و ڕەحم و بەزەیی خوا نەبوایە بە سەرتانەوە ئەوا شوێنی شەیتان دەکەوتن مەگەر کەمێك نەبێت .

چەند نموونەیەك بۆ ڕوونکردنەوەی گرنگی گەڕانەوە بۆ لای زانایان

جا بۆ ئەوەی ئەم ڕاستی‌یەمان (**گەڕانەوە بۆ لای زانایانی ئەهلی سوننە پارێزەرە لە گومڕابوون لە تیاچوون**) زیاتر بۆ ڕوون ببێتەوە و لە ناو دڵماندا ڕەگ بکوتێت چەند نموونەیەك دەخەینە ڕوو :

١ ـ پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) بەسـەرهاتی پیاوێكمـان بـۆ دەگێڕێتـەوە كـە (٩٩) نـەوەت و نـۆ كەسـی كوشـتبوو ، بـەڵام فـەتوای زانایـەك بـووە هـۆی پاراستنی لە تیاچوون و گومڕا بوون و ڕزگار بوونی و دۆزینەوەی ڕێگەیەك بۆ بەدەست هێنانی سۆز و لێخۆشبوونی خـوای پـەروەردگار ، پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) فەرموویەتی :

((إِنَّ عَبْداً قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْساً ، ثُمَّ عَرَضَتْ لَهُ التَّوْبَةُ ، فَسَأَلَ عَنْ أَعْلَمِ أَهْلِ الأَرْضِ ؟ فَدُلَّ عَلَى رَجُلٍ (وفي رواية : رَاهِبٍ) فَأَتَاهُ ، فَقَالَ : إِنِّي قَتَلْتُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْساً فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ ؟ قَالَ : بَعْدَ قَتْلِ تِسْعَةٍ وَتِسْعِينَ نَفْساً ؟! قَالَ فَانْتَضَى سَيْفَهُ فَقَتَلَهُ بِهِ فَأَكْمَلَ بِهِ مِائَةً .

ثُمَّ عَرَضَتْ لَهُ التَّوْبَةُ ، فَسَأَلَ عَنْ أَعْلَمِ أَهْلِ الأَرْضِ ؟ **فَدُلَّ عَلَى رَجُلٍ [عَالِمٍ]** ، فَأَتَاهُ فَقَالَ : إِنِّي قَتَلْتُ مِائَةَ نَفْسٍ فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ ؟

فَقَالَ : وَمَنْ يَحُولُ بَيْنَكَ وَبَيْنَ التَّوْبَةِ ؟! اخْرُجْ مِنَ الْقَرْيَةِ الْخَبِيثَةِ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا إِلَى الْقَرْيَةِ الصَّالِحَةِ قَرْيَةِ كَذَا وَكَذَا [فَإِنَّ بِهَا أُنَاساً يَعْبُدُونَ اللَّهَ] فَاعْبُدْ رَبَّكَ [مَعَهُمْ] فِيهَا ، [وَلاَ تَرْجِعْ إِلَى أَرْضِكَ فَإِنَّهَا أَرْضُ سَوْءٍ].

قَالَ : فَخَرَجَ إِلَى الْقَرْيَةِ الصَّالِحَةِ فَعَرَضَ لَهُ أَجَلُهُ فِي [بَعْضِ] الطَّرِيقِ [فَنَاءَ بِصَدْرِهِ نَحْوَهَا] ، قَالَ : فَاخْتَصَمَتْ فِيهِ مَلاَئِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلاَئِكَةُ الْعَذَابِ ، قَالَ : فَقَالَ إِبْلِيسُ : أَنَا أَوْلَى بِهِ إِنَّهُ لَمْ يَعْصِنِي سَاعَةً قَطُّ .

قَالَ : فَقَالَتْ مَلاَئِكَةُ الرَّحْمَةِ : إِنَّه خَرَجَ تَائِباً [مُقْبِلاً بِقَلْبِهِ إِلَى اللَّهِ ، وَقَالَتْ مَلاَئِكَةُ الْعَذَابِ : إِنَّهُ لَمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ] ، . فَبَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ مَلَكاً [فِي صُورَةِ آدَمِيٍّ] فَاخْتَصَمُوا إِلَيْهِ . قَالَ : فَقَالَ : انْظُرُوا أَيُّ الْقَرْيَتَيْنِ كَانَ أَقْرَبَ إِلَيْهِ فَأَلْحِقُوهُ بِأَهْلِهَا ، [فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ تَقَرَّبِي ، وَأَوْحَى إِلَى هَذِهِ أَنْ تَبَاعَدِي] ، [فَقَاسُوهُ فَوَجَدُوهُ أَدْنَى إِلَى الأَرْضِ الَّتِي أَرَادَ [بِشِبْرٍ] فَقَبَضَتْهُ مَلاَئِكَةُ الرَّحْمَةِ] ، [فَغُفِرَ لَهُ] ...))[٨].

واتە : بەندەیەك لە بەندەكانی خوای پەروەردگار نەوەد و نۆ كەسی كوشتبوو ، پاشان كە ویستی تۆبە بكات پرسیاری كرد سەبارەت بە زاناترین كەسی سەر زەوی ، دەستنیشانی پیاوێكی بۆ كرا (لە ڕیوایەتێكی تردا هاتووە : دەستنیشانی پیاوێكی خواپەرستی بۆ كرا) ئەویش ڕۆشتە لای و پێی ووت : من نەود و نۆ كەسم كوشتووە ئایا بۆم هەیە تۆبە بكەم ؟ وتی :

---

[٨] سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٦٤٠) .

دوای کوشتنی نەود و نۆ کەس ؟! وتی : شیرەکەی هەڵکێشاو ئەویشی کوشت و سەدەکەی پێتەواو کرد .

پاشان جارێکی تر ویستی تۆبە بکات پرسیاری کرد سەبارەت بە زاناترین کەسی سەر زەوی ، دەستنیشانی پیاوێکی بۆ کرا (زانا) بوو ئەویش ڕۆشتە لای و پێی ووت : من سەد (١٠٠) کەسم کوشتووە ئایا بۆم هەیە تۆبە بکەم ؟

وتی : کێ ڕێگە لە تۆبەی تۆ دەگرێت ؟! بەڵام ئەبێ لەو دێیە خراپە دەرچیت کە تیایدایت ، بۆ ئەو دێ چاکە (چونکە خەڵکانێکی تێدایە خوای پەروەردگار دەپەرەستن) تۆش پەروەردگاری خۆت بپەرستە (لە گەڵیاندا) لەوێدا (نەشگەڕێتەوە بۆ خاکەکەی خۆت چونکە شوێنێکی خراپە) .

دەڵێت : دەرچوو بۆ لادێ چاکەکە ، بەڵام لە ڕێگەدا ئەجەل ڕێگەی پێگرت کە ویستی بمرێت ڕووی تێکرد وخۆی بەرەو لای فرێدا ، لەوێدا فریشتەی ڕەحمەت و فریشتەی عەزاب هەریەکەیان دەیویست بۆ ڕۆحەکەی دەربێنێت ، (إبلیس ووتی : من ئەولاترم بە بردنی ، چونکە کاتژمێرێك لە ژیانی سەرپێچی نەکردووم .

فریشتەی ڕەحمەتیش دەڵێت : ئەم پیاوە لە شوێنی خۆی دەرچووە وەکو تۆبە کارێك (بە هەموو دڵێکی ڕووی کردووە لە خوای پەروەردگار ، فریشتەی عەزابیش دەیانووت : ئەمە لە ژیانیدا هیچ چاکەیەکی نەکردووە) ، وای پەروەردگاریش فریشتەیەکی (لەسەر شێوەی مرۆڤێك) بۆ ڕەوانەکردن ، ئەوانیش ڕۆشتنە لای بۆ ئەوەی دادوەریان بۆ بکات ، ئەویش ووتی : سەیرکەن لە هەر لادێیەکیان نزیکتربوو لێیەوە ئەوا بە ئەهلی ئەوەیانی بزانن (خوای پەروەردگاریش فەرمانی بەمەیان کرد کە نزیك بەرەوە و فەرمانی بەویتریان کرد کە دوور بەرەوە) (پاشان کە پێوایان بینیان نزیکترە لەو لادێیەی کە ویستی بۆی بڕوات (بە بستێك) بۆیە فریشتەکانی ڕەحمەت بردیان ، و (خوای پەروەردگاریش لێیخۆشبوو) .

* ئەوەی پێویست بێت لە سودەکانی ئەم فەرموودەیە کە لێرەدا ئاماژەی بۆ بکەین بریتی‌یە لە دوو خاڵ :

یەکەم : فەتوای کابرای (خواپەرستی نەزان / العابد الجاهل) : بووە هۆی تیاچوونی خۆی و گومڕا کردنی کابرای بکوژی پرسیارکار ! ئەمەش لەبەر ئەوە بوو (پرسیارکار) گەڕایەوە بۆ لای نەزان ، وە (نەزان)یش فەتوای بۆ دا بە بێ عیلم و زانستی شەرعی ! ! !

دووەم : فەتوای زانای سەردەمی خۆی (أعلم أهل الأرض في زمانه) : بووە هۆی ڕزگار کردنی خۆی لە تیاچوون و هیدایەت دانی کابرای پرسیارکاریش لە تاوان و گومڕایەتی ! ئەمەش لە بەر ئەوە بوو (پرسیارکار) گەڕایەوە بۆ لای زانا ، وە زاناکەش فەتوای بۆ دا بە عیلم و زانستی شەرعیەوە .

ئا بەو شێوەیە بەهۆی گەڕانەوە بۆ لای زانایەك ئەو پیاوە تاوانبارە ڕزگاری بوو ، خوای پەروەردگاریش لـێی خۆشبوو .

بەڕاستی ئەگەر فەتوا لە لایەن زاناوە نەدرێت ئەنجامەکانی خراپ دەبێت ، بۆیە پرسیارکردن لە زانای ڕەسەن ڕێگە چارەیە بۆ پاراستنی موسڵمانان لە گومڕابوون و لە تیاچوون :

٢ ـ (جابر رضي الله عنه) بۆمان دەگێڕێتەوە و دەفەرمووێت : دەرچووبووین لە سەفەرێکدا ، پیاوێك لە ئێمە بەردێك بەر سەری کەوت و سەری بریندارکرد ، پاشان تووشی لەشگرانی بوو ، و پرسیاری لە هاوەڵانی کرد و فەرمووی: ئایە ڕێگەم دەدەن (تەیەموم) بکەم ، ووتیان : نابێت (تەیەموم) بکەیت ، چونکە تۆ ئاوت دەست دەکەوێت و توانای بەکار هێنانیت هەیە ، ئەویش خۆی شوشت و بووە هۆی مردنی ، پاشان کە گەڕاینەوە بۆ لای پێغەمبەری خوا

(ﷺ) ئەوەی پێڕاگەیەنرا : ئەویش فەرمووی : ((قَتَلُوهُ قَتَلَهُمُ اللَّهُ ، أَلاَّ سَأَلُوا إِذْ لَمْ يَعْلَمُوا ، فَإِنَّمَا شِفَاءُ الْعِيِّ السُّؤَالُ ، إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيهِ أَنْ يَتَيَمَّمَ))[٩].

واتە : کوشتیان خوای پەروەردگار بیانکوژێت ، ئاخۆ پرسیاریان بکردایە کە نەیانزانی ؟ چونکە چارەی نەزانین پرسیارکردنە ، هەر ئەوەندەی بەسبوو کە (تەیەموم) بکردایە .

کەواتە : چارەی نەزانین پرسیارکـردن و گەڕانەوەیە بۆ لای زانایان .

٣ ـ گرنگی ئەم گەڕانەوەیەش زیاتر لە کاتی فیتنە و سەرهەڵدانی بیدعەدا دەردەکەوێت ، بەسەرهاتی (يزيد الفقير)یش زیاتر ئەو بنەمایەمان بـۆ دووپـات دەکاتەوە ، هەروەکو خۆی بۆمانی دەگێڕێتەوە و دەفەرمووێت :

((كُنْتُ قَدْ شَغَفَنِي رَأْيٌ مِنْ رَأْيِ الْخَوَارِجِ ، فَخَرَجْنَا فِي عِصَابَةٍ ذَوِي عَدَدٍ ، نُرِيدُ أَنْ نَحُجَّ ثُمَّ نَخْرُجَ عَلَى النَّاسِ ، قَالَ : فَمَرَرْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ فَإِذَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه يُحَدِّثُ الْقَوْمَ – جَالِسٌ إِلَى سَارِيَةٍ – عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) ، قَالَ : فَإِذَا هُوَ قَدْ ذَكَرَ الْجَهَنَّمِيِّينَ ، قَالَ : فَقُلْتُ لَهُ : يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ مَا هَذَا الَّذِي تُحَدِّثُونَ ؟! وَاللَّهُ يَقُولُ : ﴿إِنَّكَ مَن تُدۡخِلِ ٱلنَّارَ فَقَدۡ أَخۡزَيۡتَهُۥ ﴿١٩٢﴾﴾ [آل عمـران] ، وَ ﴿كُلَّمَآ

---

[٩] صحيح سنن أبي داود رقم : (٣٣٦) .

أَرَادُوٓاْ أَن يَخۡرُجُواْ مِنۡهَآ أُعِيدُواْ فِيهَا ﴿٢٠﴾ [السجدة] فَمَا هَذَا الَّذِي تَقُولُونَ ؟! قَالَ : فَقَالَ : أَتَقْرَأُ الْقُرْآنَ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : فَهَلْ سَمِعْتَ بِمَقَامِ مُحَمَّدٍ – عَلَيْهِ السَّلاَمُ – يَعْنِي الَّذِي يَبْعَثُهُ اللَّهُ فِيهِ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : فَإِنَّهُ مَقَامُ مُحَمَّدٍ (ﷺ) الْمَحْمُودُ الَّذِي يُخْرِجُ اللَّهُ بِهِ مَنْ يُخْرِجُ ، قَالَ : ثُمَّ نَعَتَ وَضْعَ الصِّرَاطِ وَمَرَّ النَّاسِ عَلَيْهِ ، قَالَ : وَأَخَافُ أَنْ لاَ أَكُونَ أَحْفَظُ ذَاكَ ، قَالَ : غَيْرَ أَنَّهُ قَدْ زَعَمَ أَنَّ قَوْمًا يَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ بَعْدَ أَنْ يَكُونُوا فِيهَا ، قَالَ : يَعْنِي فَيَخْرُجُونَ كَأَنَّهُمْ عِيدَانُ السَّمَاسِمِ ، قَالَ : فَيَدْخُلُونَ نَهَراً مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ فَيَغْتَسِلُونَ فِيهِ ، فَيَخْرُجُونَ كَأَنَّهُمُ الْقَرَاطِيسُ ، فَرَجَعْنَا قُلْنَا : وَيْحَكُمْ أَتُرَوْنَ الشَّيْخَ يَكْذِبُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) ، **فَرَجَعْنَا فَلاَ وَاللَّهِ مَا خَرَجَ مِنَّا غَيْرُ رَجُلٍ وَاحِدٍ**))[١٠].

واتە : من بۆچوونێك لە بۆچوونەكانی خەوارج خۆشەویست بووبوو لە نێو دڵمدا ، جا لەگەڵ كۆمەڵێكی چەند كەسی دەرچوین ، بە نیازی ئەوەی كە حەج بكەین و ئەنجا خروج بكەین لە خەڵك ، فەرمووی : بەسەر شاری مەدینەدا تێپەڕبووین ، كە چی بینیمان (جابر)ی كوڕی (عبد الله) دانیشتوە و پاڵیداوەتەوە بە كۆڵەكەیەكەوە و فەرموودە لە پێغەمبەری خواوە (ﷺ) بۆ خەڵك باس دەكات ، فەرمووی : لەو كاتەدا باسی دۆزەخییەكانی كرد ،

(١٠) صحيح مسلم رقم : (١٩١) .

فەرمووی : پێیم وت : ئەی هاوەڵی پێغەمبەری خـوا (ﷺ) ئەمـە ئێـوە باسـی چی دەکەن ؟! ئەوەتا خوا فەرموویەتی : ﴿پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ هەر کەسێك بخەیتە نێو ئاگرەوە ئەوا سەرشۆڕیت کـردووە﴾ ، وە فەرموویـەتی : ﴿هەر کاتێك بیانـەوێت لـە دۆزەخ بێنـە دەرەوە دەیانگێڕنـەوە بـۆ نـاوی﴾ ، کەواتە : ئایا ئەمە چیـیە ئێوە دەیڵێن ؟!

فەرمووی : ئایا تۆ قورئان دەخوێنیت ؟

وتم : بەڵـێ .

فەرمووی : ئایا پلەوپایەی مُحَمَّد (عَلَيْهِ السَّلاَم)ت بیستووە ـ واتە : ئەوەی کە خوا دەیگەیەنێت پـێی ـ ؟

وتم : بەڵـێ .

فەرمووی : ئا ئەوە پلەوپایـەی سـوپاس کـراوی (مُحَمَّد)ە (ﷺ) کـەوا خـوا خەڵکانێکی پێ دەردەکات لە دۆزەخ .

فەرمووی : ئـەنجا باسـی شـێوەی دانـانی پـردی صـیراط و تێپـەڕ بـوونی خەڵکی بەسەریدا کرد .

فەرمووی : وە ترسام ئـەوە لەبـەر نەکـەم ، فـەرمووی : بـەڵام بەڕاسـتی (جابر) فـەرمووی : خـەڵکانێك دەردەهێنـرێن لـە ئـاگری دۆزەخ دوای ئـەوەی کەوا دەچنە ناویەوە ، فەرمووی : واتە دەردەچن وەکو چکوڵی کونجی وان .

فەرمووی : ئەنجا دەچـنە نێـو رووبارێکـەوە لـە رووبارەکـانی بەهەشـت و خۆیانی تێدا دەشۆن ، ئەنجا دەردەچن وەکو پەڕەی سپی وان .

پاشان ئێمە گەڕاینەوە و وتمان : دەك تیابچن ئایا وا دەبیـنن ئـەم پیـاوە زانـا و بـە تەمەنـە درۆ بکـات بـە دەمـی پێغەمبـەری خـواوە (ﷺ) ؟! ئـەنجا گەڕاینەوە نەخێر سوێند بە خوا کەس لە نێوماندا خروجی نەکرد و دەرنەچوو تەنها یەك پیاو نەبێت .

شوێنی مەبەست و ئاماژە پێ‌کردن لەم چیرۆکەدا ئەوەیە کە :

جـابـــر لەبـەر ئـەوەی زانــــا بـوو بـە قورئـانی پـیرۆز و سوننـەتەکــانی پێغەمبەری خوا (ﷺ) ، توانی شوبهەکانی یەزید و هاوەڵەکانی بڕەوێنێتەوە و لـە بۆچـوونی خەوارجـەکان دووریان بخاتـەوە ، بۆیـە دبیـنین لـە سـەرەتادا بـەنیازی دەرچـوون لـە خـەڵك و کوشـتنیان هـاتن ، بـەڵام لـە کۆتایـدا بـە پێچەوانەوە گەڕانەوە .

وە ئیمامی (ابن القيم) ـ ڕەحمەتی خوای لێبێت ـ لەم بوارەدا فەرموویەتی : (**العالمُ بكتاب اللهِ وسُنّة رسولـهِ** (ﷺ) **وأقوال الصحابة** : هو المجتهدُ في النوازل ، فهذا النوع الذي يسوغُ لـهم الإفتاءُ ويسوغُ استفتاؤهم ، ويتأدَّى بهم فرض الاجتهاد ، وهم الذين قال فيهم رسول الله (ﷺ) : " إنَّ اللهَ يبعثُ لـهذهِ الأمة على رأسِ كُلِّ مائة سنةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لها دينها " [11]) [12].

واتە : ئەو کەسەی کە زانایە بە کتێبەکەی خوا (قورئان) و سوننەتەکانی پێغەمبەرەکەی (ﷺ) و فەرموودەی هاوەڵانی پێغەمبەر (ﷺ) : تەنها ئەو دەرهێنەری فەتوایە لە کاتی ڕووداوەکانی سەردەمدا ، وە ئەمانە ئەوانەن کە پێغەمبەری خوا (ﷺ) دەرحەقیان فەرموویەتی : خوای پەروەردگار لە سەرەوی هەموو سەدەیەکدا کەسانێك بۆ ئەم ئوممەتە دەنێرێت کە دین و ئاینەکەیان بۆ تازە بکاتەوە .

جا خوێنەری یەکخواپەرست : دەرکەوت کە لە هەموو بارو سەردەمێکدا و بەتایبەتیش لە کات و سەردەمانێکدا کە فیتنە و جیاوازی و ئیختیلاف و پارچە پارچەگەرێتی تێدا بەربڵاو بێت ئەوا گەڕانەوە بۆ لای زانایان پارێزەرە لە گومڕابوون لە تیاچوون :

[11] سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٥٩٩) وصحيح أبي داود رقم : (٤٢٩١).

[12] إعلام الموقعين : (٤ / ٢١٢) .

ئەو زانایانەی کە چاوڕۆشنن بە قورئانی پیرۆز و سوننەتەکانی پێغەمبەری خوا (ﷺ) بە تێگەیشتنی سەلەفی صالّح .

چونکە زانایان ڕەحمەتی خوا لە مردووەکانیان بێت و زیدووەکانیشیانمان بۆ بپارێزێت وەك ئیمامی (الطبري / ٢٢٤ - ٣١٠ هـ) فەرموویەتی : (فضلَّهم اللهُ بشرف العلم ، وكرَّمهم بوِقار الحلم ، وجعلهم للدين وأهلهِ أعلاما ، وللإسلام والهُدى منارا ، وللخلقِ قادة ، وللعبادِ أئمةٌ وسادة)[١٣].

واتە : زانایان خوا پایەداریانی کردووە بە ڕێزی زانستەوە ، وە ڕێزداریانی کردووە بە قورس و سەنگینی و نەرم و نیانی‌یەوە ، وە کردوویانێتی بە چیای ڕاگر و پارێزەری ئاین و ئاین پەروەران ، وە کردوویانێتی بە نیشانە و ناسێنەری ئیسلام و ڕێگاری ڕاست و هیدایەت ، وە کردوویانێتی بە ڕابەری بوونەوەر و پێشەوا و سەرکردە و سەرمەشقی خواپەرستان .

وە ئەم بابەتە (**گەڕانەوە بۆ لای زانایان** ...) کۆتایی دێنم : بەم وتە زۆر بە نرخەی ڕابەر و پێشەوای هەموو ئەهلی سوننە ئیمامی (ئەحمەد) ڕەحمەتی خوای گەورەی لێبێت کە فەرموویەتی :

---

[١٣] صريحُ السنَّة للإمام الطبري ص : (١٦) .

(الحمدُ للهِ الذي جعلَ في كُلِّ فَترةٍ من الرُّسل **بقايا من أهل العلم** : يدعُونَ مَنْ ضَلَّ إلى الهُدى .. ويصبرونَ منهم على الأذى .. يُحيونَ بكتاب اللهِ المَوتى .. ويُبصرونَ بنورِ اللهِ أهلَ العَمى ، فكم مِنْ قَتيلٍ لإبليسٍ أَحيَوْهُ .. وكم مِنْ ضالٍّ تائِهٍ قد هَدَوهُ .. فما أحسنَ أثرُهُم على الناس وأقبحَ أثرُ الناسِ عليهم !!! ينفَونَ عن كتابِ اللهِ تَحريفَ الغالين ، وانتحالَ المُبطلين ، وتأويلَ الجاهلين)[١٤].

واتە : سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە لە دوای پێغەمبەران لە هەموو سەردەمێکدا هەندێکی هێشتووەتەوە لە زانایان : بانگەوازی گومڕا بووان دەکەن بۆ سەر ڕێگای ڕاست و هیدایەت .. وە ئارام دەگرن لە سەر ئازاردانی ئەوان بۆیان .. بە کتێبەکەی خوا دڵ مردووەکان زیندوو دەکەنەوە .. وە بە ڕووناکی ئاینەکەی خوا کەسانی کوێر و گوێرەوەر چاو ڕۆشن دەکەنەوە .

جا چەندین کوژراوی دەستی شەیتانیان زیندوو کردووەتەوە .. وە چەندین گومڕا و سەرگەردان و سەرلێشێواویان ڕێپیشانداوە ..

ئای چەند جوانە شوێنەواری هەوڵەکانی زانایان بۆ سەر خەڵکی .. وە چەند ناشیرینە شوێنەواری خەڵکی بۆ سەر ئەوان ! ! !

[١٤] قالهُ إمامُ أهل السنَّة الإمام أحمد في مُقدمة كتابهِ : "الردُّ على الجهمية" .

گۆڕان کاری زیادەڕەوەکان ، و ئەو شتانەی کە پوچەڵ کارەکان دەیدەنە پاڵ دین ، و بە هەڵە مانا کردنی نەزان و نەفامەکان : لـە کتێبەکەی خوا دوور دەخەنەوە .

* **سوودێك :**

بسم الله الرحمن الرحيم

قال الله تعالى :

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾

[سورة السجدة : ٢٤]

قال شيخ الإسلام ابن تيمية :

(بالصَّبرِ واليقين تُنال الإمامة في الدِّين)

أي :

. بالصَّبرِ عن الشهوات ..

. واليقين من الشبهات ..

واتە : پێشەوایەتی لە ئایندا بە ئارامگرتن لە ئارەزووەکان و دڵنیابوون لە گومانەکان دەست دەکەوێت ..

لە بنەماکانی بیروباوەڕی

ئەهلی سوننە و جەماعە

خۆشویستنی زانایان و بە چاکە باسکردنیانە

وە

لە بناماکانی

ئەهلی بیدعە و حزبایەتی

ڕق لێبوونیان و بە خراپە باسکردنیانە

کۆکردنەوە و وەرگێڕانی

محمد عبد الرحمن لطیف / کەلار

چاپی سێیەم

١٤٣٦ ك

حُبُّ العلماء وذِكرهم بالـخير :

قـالَ اللهُ تعالـى : ﴿يَرْفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ دَرَجَٰتٍ ۚ ١١﴾ [المجادلة] .

وقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((إِنَّ اللَّهَ وَمَلاَئِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتَ **لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرَ**)) [صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٦٨٥)] .

وقال الإمام الطحاوي رحمه الله : (**وَعُلَمَاءُ السَّلَفِ مِنَ السَّابِقِينَ ، وَمَنْ بَعْدَهُمْ مِنَ التَّابِعِينَ** - أَهْلِ الْخَيْرِ وَالْأَثَرِ، وَأَهْلِ الْفِقْهِ وَالنَّظَرِ - **لَا يُذْكَرُونَ إِلَّا بِالْجَمِيلِ** ، وَمَنْ ذَكَرَهُمْ بِسُوءٍ فَهُوَ عَلَى غَيْرِ السَّبِيلِ) [متن العقيدة الطحاوية] .

وقال شيخ الإسلام ابن تيمية رحمه الله : (.. وَمِنْهُمْ : **أَعْلَامُ الْهُدَى** ، **وَمَصَابِيحُ الدُّجَى** ، **أُولُو الْمَنَاقِبِ الْمَأْثُورَةِ** ، **وَالْفَضَائِلِ الْمَذْكُورَةِ** ، وَفِيهِمُ الْأَبْدَالُ ، وَفِيهِمْ أَئِمَّةُ الدِّينِ ، الَّذِينَ أَجْمَعَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى هِدَايَتِهِمْ وَدِرَايَتِهِمْ ، **وَهُمُ الطَّائِفَةُ الْمَنْصُورَةُ** ...) [متن العقيدة الواسطية]

وقال الإمام أبو حاتم الرازي رحمه الله : (**علامةُ أهل البدَع الوقيعةُ في أهل الأثر**) [شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة : (١ / ١٨٢)] .

وقال الإمام قتيبة بن سعيد رحمه الله : (إذا رأيت الرجل **يُحبُّ أهل الحديث فإنَّهُ على السنَّة** ، **ومَنْ خالفَ هذا فاعلم أنَّهُ مُبتدع**) [شعار أصحاب الحديث ص : (٧)].

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ.

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحسَانٍ وَسَلَّمَ تَسْلِماً.

أَمَّا بَعْدُ : فَإِنَّ خَيْرَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (ﷺ) وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

زانایانی ئەهلی سوننە میراتگری پێغەمبەرانی خوای گەورەن و لە پاش ئەوان ئەركی گەیاندنی دین و پەیامی خوا لە ئەستۆی ئەماندایە ، وە خاوەنی چەندین فەزڵ و چاكەن :

(أبو الدرداء رضي الله عنه) **فەرموویەتی بیستم پێغەمبەر** (ﷺ) **فەرمووی :** ((مَنْ سَلَكَ طَرِيقاً يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْماً سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ الْمَلاَئِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا رِضاً لِطَالِبِ الْعِلْمِ ، وَإِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ يَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاءِ وَالأَرْضِ حَتَّى الْحِيتَانِ فِي الْمَاءِ ، وَإِنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ ، وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الأَنْبِيَاءِ ، وَإِنَّ الأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَاراً وَلاَ دِرْهَماً ، وَإِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ)) . (١)

(١) صحيح سنن أبي داود رقم : (٣٦٤١) ، وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (١٨٢) .

واتە : هەرکەسێك رێگایەك بگرێتەبەر بۆ بەدەست خستنی زانستی شەرعی ئەوا خوای گەورە رێگای بەهەشتی بۆ ئاسان دەکات ، وە فریشتەکان باڵیان رادەخەن بۆ ئەو کەسەی دەگەڕێت بە دوای زانستی شەرعیدا لەبەر ئەوەی رازین بەوەی بۆی دەگەڕێت ، وە هەموو ئەوانەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدان داوای لێخۆشبون دەکەن بۆ شەرع زانەکان تەنانەت ماسیش لە دەریادا ، وە گەورەیی و چاکێتی شەرع زان بەسەر پەرستکار (عابد)ەوە وەك چاکێتی و جوانی مانگ وایە بەسەر هەموو ئەستێرەکانەوە ، وە زانایان میراتگری پێغەمبەرانن ، وە پێغەمبەران دینار و درهەمیان بە میرات بەجێ نەهێشتوە بەڵکو تەنها زانستی شەرعیان بەمیرات بەجێ هێشتوە ، جا هەرکەسێ بەدەستی خات ئەوا بەشێکی زۆری بەدەست خستوە .

وە چەندین بەڵگەی تر هاتووە لە نێو قورئان و فەرمودە صەحیحەکانی پێغەمبەردا (ﷺ) سەبارەت بە فەزڵ و چاکەی زانایان لەوانە :

خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿إِنَّمَا يَخْشَى ٱللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ ٱلْعُلَمَٰٓؤُا۟ ۝٢٨﴾ [فاطر] .

واتە : تەنها بەندە شەرع زانەکان لە خوا دەترسن .

وە فەرموویەتی : ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝٩﴾ [الزمر].

واتە : بڵێ ئایا ئەو کەسانەی کە شارەزان و شەرع زانن وەك ئەو کەسانەن کە نەشارەزان ؟

وە فەرموویەتی : ﴿يَرۡفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ دَرَجَٰتٖۚ ١١﴾ [المجادلة.]

واتە : خوا پلەی ئیمانداران لە ئێوە و ئەوانەی زانستی شەرعیان پێدراوە بەرز دەكاتەوە .

وە پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ)) (١)

واتە : ئەگەر كەسێك خوا خەیروچاكەی بۆ بوێت ئەوا شارەزا و زانای دەكات لە ئیسلام .

وە لە (أبو أُمَامَةَ الْبَاهِلِي)ەوە (رضي الله عنه) دەگێڕنەوە فەرموویەتی : ذُكِرَ لِرَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) رَجُلاَنِ أَحَدُهُمَا عَابِدٌ وَالآخَرُ عَالِمٌ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((إِنَّ اللَّهَ وَمَلاَئِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتَ لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرَ))(٢).

واتە : باسی دوو پیاو كرا بۆ پێغەمبەری خوا (ﷺ) یەكێكیان پەرستكار بوو ئەوی تریانیش زانـا بوو ، پێغەمبەری خوایش (ﷺ) فەرمووی : فەزڵ و چاكەی زانـا بەسەر پەرستكارەوە وەكو فەزڵ و چاكەی من وایە بەسەر نزمترینتانەوە ، ئەنجا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی : بەڕاستی خوا و

(١) صحيح البخاري رقم : (٧١) .

(٢) صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٦٨٥) ، وصحيح الجامع الصغير رقم : (٤٢١٣) .

فریشتەکانی و خەڵکی ئاسمانەکان و زەوی و تەنانەت مێروولەش لە نێو کونەکەیدا و تەنانەت ماسیش دوعای خێر دەکەن بۆ ئەو کەسانەی کەوا خەڵکی فێری خێر و چاکە دەکەن .

* کۆمەڵی ڕزگاربوو و سەرخراو (الفرقة الناجية المنصورة) بریتین لە (زانایان و ئەهلی حەدیث) :

پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((وَتَفْتَرِقُ هذه الأُمَّةَ عَلَى ثَلاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً ، كُلّهَا فِي النّارِ إلاّ وَاحِدَةً ، وَهِيَ الْجَمَاعَةُ)).[4]

واتە : ئەم ئوممەتە دابەش دەبێت بۆ حەفتاوسێ فیرقە ، هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دان تەنها یەکێکیان نەبێت ، ئەویش (**الـجماعة**)یە .

هەروەها پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي مَنْصُورِينَ لاَ يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ)).[5]

واتە : بەردەوام کۆمەڵێك لە ئوممەتەکەم سەرخراون و ئەوانەی کە سەریان ناخەن زیانیان پێناگەیەنن تاوەکو ڕۆژی قیامەت دێت .

* ئیمامی (أحمد / ١٦٤ - ٢٤١ هـ) فەرموویەتی : (إنْ لَمْ تكُنْ هذه الطائفة المنصورة **أصحاب الحديث** فلا أدري مَنْ هُم).

---

[٤] رواه الحاكم في المستدرك رقم : (٤٠٧) وصححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٠٤) .

[٥] صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٣٥١) .

هەروەها فەرموویەتی : (إنْ لمْ يكونوا **أهل الحديث** فلا أدري مَنْ هُم).

واتە : ئەگەر (کۆمەڵی سەرخراو و ڕزگاربوو) بریتی نەبن لە (ئەهلی حەدیث) ئەوا نازانم کێن .

* **وە ئیمامی** (عبد الله بن المبارك / ١١٨ ـ ١٨١ هـ) **فەرموویەتی : (هُم عندي أصحاب الحديث).**

واتە : ئەوانە لای من بریتین لە (ئەهل و هەڵگرانی حەدیث) .

* **ئیمامی** (علي بن المدني شيخ الإمام البخاري / ١٦١ ـ ٢٣٤ هـ) [6]، **هەروەها ئیمامی** (البخاري / ١٩٤ ـ ٢٥٦ هـ) **هەردووکیان فەرموویانە : (هُم أصحاب الحديث).**

واتە : ئەوانە بریتین لە (ئەهل و هەڵگرانی حەدیث) .

* **هەروەها ئەمە وتەی ئەم پێشەوا و زانایانەشە ڕەحمەتی خوا لە هەموویان بێت :** (الإمام الأصفهاني / ت ـ ٥٣٥ هـ) ، (الحاكم النيسابوري / ت ـ ٤٠٥ هـ) ، (الحافظ ابن حِبَّان / ت ـ ٣٥٤ هـ) وغيرهم من الفقهاء والمحدثين قديماً وحديثاً ...

---

(٦) قال عنهُ الإمام البخاري : (**وكان علي أعلم أهل زمانِهِ**) "فتح الباري شرح صحيح البخاري" ٢ / ٢٨٥ .

* وە ئیمـامی (أحمد بن سنان / ت ـ ٢٥٩ هـ) فەرموویـەتی : (**هُم أهل العلم وأصحاب الآثار**)[7].

واتە : ئەوانە بریتین لە (ئەهلی عیلم و هەڵگرانـی حەدیث و میراتیییەکـەی پێغەمبەر . (ﷺ)

* **ئیمامی** (البخاري / ١٩٤ ـ ٢٥٦ هـ) **فەرموویەتی** : (باب قول النبي (ﷺ) : "لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ" **وَهُمْ أَهْلُ الْعِلْمِ**)[٨].

واتە : ئەوانە ئەهلی عیلمن .

هـەروەها ئیمـامی (البخاري) **فەرموویـەتی** : (باب قَوْلِهِ تَعَالَى : ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ وَمَا أَمَرَ النَّبِيُّ (ﷺ) بِلُزُومِ الْجَمَاعَةِ **وَهُمْ أَهْلُ الْعِلْمِ**).

واتە : بابەتی [ئێوەمان کردووە بە ئوممەتێکی مامناوەند] و ئەوەش کـە پێغەمبـەر (ﷺ) فـەرمانی پـێکردووە بـە پیوەست بـوون بـە (الــجماعة)وە ئەوانیش بریتین لە ئەهلی عیلم .

---

[٧] **کتێبی** : (أَهْلُ الحَدِيث هُمُ الطَّائِفَةُ المَنْصورَةُ النَّاجِيَة) **بخوێنەرەوە** .

[٨] فتح الباري شرح صحيح البخاري : (١٣/٣٥٨) .

وقال الحافظ ابن حجر في شرحهِ : (**أَنَّ أَهْلَ الْجَهْلِ لَيْسُوا عُدُولًا وَكَذَلِكَ أَهْل الْبِدَع** ، فَعُرِفَ أَنَّ الْمُرَاد بِالْوَصْفِ الْمَذْكُور : أَهْل السُّنَّة وَالْجَمَاعَة وَهُمْ أَهْل الْعِلْم الشَّرْعِيّ ...

وَقَالَ اِبْن بَطَّال : مُرَاد الْبَاب الْحَضُّ عَلَى الِاعْتِصَام بِالْجَمَاعَةِ ... **وَالْمُرَادُ بِالْجَمَاعَةِ** : **أَهْلُ الْحَلِّ وَالْعَقْدِ مِنْ كُلّ عَصْر** ، ... وَهُمْ الْمُرَاد بِقَوْلِهِ : "**وَهُمْ أَهْل الْعِلْم**") ا.هـ ملخصاً[٩].

واتە : كەسانی نەزان و خاوەن جەهل دادپەروەر نین و هەروەها (ئەهلی بیدەع)یش ، بۆیە زانرا كەوا مەبەست بەو وەسفەی كە باسكرا بریتییە لە : (**ئەهلی سوننە و جەماعە**) ئەوانیش (**ئەهلی عیلمی شەرعی**)ن ، وە (ابن بطال) فەرموویەتی : مەبەستی ئەم بابەتە بریتییە لە : هاندان بۆ دەستگرتن بە (**الجماعة**)وە .. وە مەبەستیش بە (**الجماعة**) بریتییە لە : (ئەهلی حەل و عەقد) لە هەموو سەردەمێكدا ... ئەوانیش مەبەستن بەوەی كە وتویەتی : **ئەهلی عیلمن** .

وقال الحافظ أيضاً : (وَقَالَ قَوْم : **الْمُرَادُ بِهِمْ أَهْل الْعِلْم** لِأَنَّ اللَّه جَعَلَهُمْ حُجَّةً عَلَى **الْخَلْقِ وَالنَّاس تَبَعٌ لَهُمْ فِي أَمْرِ الدِّين**).[10]

---

[٩] فتح الباري : (١٣/٣٨٦ - ٣٨٧) .

واتە : وە خەڵكانێك فەرموویانە : مەبەست بە **الـجماعة**) بـریتـی‌یـە لـە : تەنها صەحابە جگە لەوانەی دوای ئـەوان ، وە خـەڵكانێكی تـر فەرموویانـە : مەبەست پێیان بریتی‌یە لە : (**ئەهلی عـیلم**) چـونكە خـوای گـەورە (**ئـەهلی عیلم**)ی كردووە بە بەڵگە بەسەر بوونەوەرەوە ، وە خەڵكیش لە بواری ئایندا شوێنكەوتەی ئەوانن .

سودێـك : دەبینین ئیمامی (البخاري) ڕەحمـەتی خـوای گـەورەی لێبێـت لێرەدا سەبارەت بە دەست نیشان كردنی (الطائفة المنصورة والفرقة الناجية) دوو وتەی هەیە ، بەڵام هیچ جیاوازی‌یەك نی‌یە لـە نێـوان ئـەم دوو لێكدانەوەیـەدا وەك ئیمامی (الألباني) بە ڕەحمەت بێت پـاش گێڕانـەوەی هـەردوو ووتەكـەی ئیمامی (البخاري) فەرموویەتی : (ولا مُنافاةَ بينهُ وبين ما قبلهُ كما هو ظاهر ، لأنَّ أهل العلم هُم أهل الحديث ، وكُلَّما كان امرءٌ أعلم بالحديث كان أعلم في العلم مِمَّنْ هو دونهُ في الحديث كما لا يَخفى).(11)

وە وتەكەی ئمامی (أحمد بن سنان / ت - ٢٥٩ هـ) كە فەرموویەتی : (هُم أهل العلم وأصحاب الآثار) بەڵگەیـەكی زۆر ڕوون و ئاشـكرایە بـۆ وتەكـەی ئیمامی (الألباني) ڕەحمەتی خوای پەروەردگار لە هەموویان بێت .

---

(١٠) فتح الباري : (١٣ / ٤٧) .
(١١) سلسلة الأحاديث الصحيحة : (١ / ٤٨١) .

وقال الإمام الترمذي [٢٠٩ ـ ٢٧٩ هـ] : (وتفسير الـجماعة عند أهل العلم : **هُم أهل الفقه والعلم والـحديث**).

واته : تەفسیر و لێکدانەوەی (**الـجماعة**) به لای زانایانەوە : ئەوانەن کە **ئەهلی فقه** و زانست و فەرموودەن .

بۆیە خۆشویستن و ڕێزلێگرتن و گوێڕایەڵی بۆ کردن و شوێنکەوتن و بە چاکە باسکردنی زانایان بریتی‌یە لە خۆشویستن و ڕێزلێگرتن لەو میراتەی کە لە پێغەمبەرانی خوای گەورەوە پێیانگەیشتووە و دەیگەیەنن و شوێنکەوتنیشە بۆ بەرنامەی (**کۆمەڵی سەرخراو و ڕزگاربوو**) .

وە ئەمەش (**یەکێکە لە ئوصول و بناماکانی بیروباوەڕی ئەهلی سوننە و جەماعە**) :

(شيخ الإسلام ابن تيمية) **لە کتێبی** (العقيدة الواسطية)**دا فەرموویەتی** : (.. وَمِنْهُمْ أَعْلَامُ الْهُدَى ، وَمَصَابِيحُ الدُّجى ، أُولُو الْمَنَاقِبِ الْمَأْثُورَةِ ، وَالْفَضَائِلِ الْمَذْكُورَةِ ، وَفِيهِمُ الْأَبْدَالُ ، وَفِيهِمْ أَئِمَّةُ الدِّينِ ، الَّذِينَ أَجْمَعَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى هِدَايَتِهِمْ وَدِرَايَتِهِمْ ، وَهُمُ الطَّائِفَةُ الْمَنْصُورَةُ الَّذِينَ قَالَ فِيهِمُ النَّبِيُّ (ﷺ) : "لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي عَلَى

الْحَقِّ مَنْصُورَةً ، لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ ، وَلَا مَنْ خَذَلَهُمْ ؛ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ" ، نَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنَا مِنْهُمْ ..)[١٢].

واتە : لە نێو ئەهلی سوننەدا زانایانی ڕێنماییکار و چراکانی تاریکی هەن ، ئەوانەی کە خاوەنی چەندین ڕێز و چاکەی لەپاش خۆ بە جێماو و هەمیشە باس کراون ، وە نوێکەرەوانەی ئاینیان تێدایە کە هەندێکیان جێی هەندێکی تریان دەگرنەوە لە نوێ کردنەوەی ئەم دینەدا ، وە پێشەوایانی ئاینیان تێدایە ، ئەوانەی کە موسڵمانان کۆڕا و یەکدەنگن لەسەر ڕێنماییکراوی و تێگەیشتن و شارەزاییان ، ئەوانن کۆمەڵی سەرکەوتاوو کەوا پێغەمبەر (ﷺ) لەبارەیانەوە فەرموویەتی : "بەردەوام کۆمەڵێك لە ئوممەتەکەم لەسەر حەق سەرخراون ، زیانیان پێناگەیەنن ئەوانەی کە پێچەوانەیان دەکەن و ئەوانەش

---

[١٢] شرح العقيدة الواسطية ص : (١٨٦ - ١٨٧) .

قال الشيخ محمد خليل الهراس : (وَأَمَّا الْأَبْدَالُ ؛ فَهُمْ جَمْعُ بَدَلٍ ، وَهُمُ الَّذِينَ يَخْلُفُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي تَجْدِيدِ هَذَا الدِّينِ وَالدِّفَاعِ عَنْهُ ؛ كَمَا فِي الْحَدِيثِ : "**يَبْعَثُ اللَّهُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا أَمْرَ دِينِهَا**") .

واتە : (الْأَبْدَالُ) بریتین لە ئەوانەی کەوا هەندێکیان جێی هەندێکی تریان دەگرنەوە لە نوێ کردنەوەی ئەم دینە و بەرگری کردن لێی ، هەروەکو لە فەرمووودەکەدا هاتەووە کە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : "خوای گەورە لە سەرەتای هەموو سەد ساڵ جارێکدا کەسانێك دەنێرێت بۆ ئەم ئوممەتە کەوا بواری ئاینەکەیانیان بۆ نوێ دەکەنەوە" .

كه‌ پشتيان به‌رده‌ده‌ن ، تاوه‌كو قيامه‌ت هه‌ڵده‌سێت" ، داواكارين له‌ خوا كه‌ بمانكات به‌ به‌شێك لێيان ..

وه‌ ئيمامی (الطحاوي) له‌ كتێبی (العقيدة الطحاوية)دا فه‌رموويه‌تی : (وَعُلَمَاءُ السَّلَفِ مِنَ السَّابِقِينَ ، وَمَنْ بَعْدَهُمْ مِنَ التَّابِعِينَ - أَهْلِ الْخَيْرِ وَالْأَثَرِ، وَأَهْلِ الْفِقْهِ وَالنَّظَرِ - **لَا يُذْكَرُونَ إِلَّا بِالْجَمِيلِ** ، وَمَنْ ذَكَرَهُمْ بِسُوءٍ فَهُوَ عَلَى غَيْرِ السَّبِيلِ).

واته‌ : وه‌ زانايانی سه‌له‌ف ئه‌وانه‌ی پێشين و ئه‌وانه‌ش كه‌ به‌دوای ئه‌واندا هاتوون له‌ تابعين ئه‌هلی خێر و ئه‌ثه‌رن وه‌ ئه‌هلی فقه‌ و تێڕوانينن باس ناكرێن ئيللا به‌ جوانی نه‌بێت ، وه‌ هه‌ركه‌سێك به‌ خراپه‌ باسيان بكات ئه‌وا ئه‌و كه‌سه‌ له‌سه‌ر ڕێگای ڕاست نی يه‌ .

شێخ (صالح الفوزان) كه‌ خاوه‌نی كتێبی (التعليقات المختصرة على متن العقيدة الطحاوية)يه‌ له‌ شه‌رحی ئه‌م بنه‌مايه‌دا فه‌رموويه‌تی :

(لما فرغ - الطحاوي رحمه الله - من حقوق الصحابة وأهل البيت ، وما يجب لهم من المحبة والموالاة ، وعدم التنقُّص لأحد منهم انتقل إلى الذين يلونهم في الفضيلة وهم العلماء.

فعلماء هذه الأمة لهم منزلة وفضل بعد الصحابة؛ لأنهم ورثة الأنبياء ، لقوله عليه الصلاة والسلام : " الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الأَنْبِيَاءِ " والمراد بهم : علماء أهل السنة والجماعة ، أهل العلم والنظر والفقه ، وأهل الأثر ، وهم أهل الحديث.

فالعلماء على قسمين:

القسم الأول: علماء الأثر : وهم المحدثون الذين اعتنوا بسنة النبي (ﷺ) وحفظوها وذبُّوا عنها ، وقدموها للأمة صافية نقية ، كما نطق بها رسول الله (ﷺ) ، وأبعدوا عنها كل دخيل وكل كذب ، فنحوا الأحاديث الموضوعة وبينوها وحاصروها ، فهؤلاء يسمون: علماء الرواية.

القسم الثاني : وهم الفقهاء، وهم الذين استنبطوا الأحكام، من هذه الأدلة، وبينوا فقهها، وشرحوها وبينوها للناس، فهؤلاء يسمون: علماء الدراية.

ومنهم من جمع بين العلمين، ويسمون: فقهاء المحدثين، كالإمام أحمد، ومالك، والشافعي، والبخاري.

وكل هؤلاء العلماء لهم فضل، والنبي (ﷺ) قال: "نضّر الله أمرأً سمع مقالتي فوعاها فأدّاها كما سمعها" فالنبي (ﷺ) دعا لهم ومدحهم.

فالعلماء قاموا بما أوجب الله عليهم من حماية الدين والعقيدة ... وبينوا أيضاً فقه الكتاب والسنة...

وفي فضل العلماء جاء في الحديث عن النبي (ﷺ) : "فضل العالم على العابد كفضل القمر على سائر الكواكب" وذلك لأن نفعهم يتعدّى ، وفي رواية: "فضل العالم على العابد كفضلي على أدناكم" فالعلماء لهم احترام ومنزلة.

فلا يجوز الطعن فيهم وتنقصهم حتى لو حصل من بعضهم خطأ في الاجتهاد ، فهذا لا يقتضي تنقصهم؛ لأنهم قد يخطئون ، ومع ذلك هم طالبون للحق، قال النبي (ﷺ) : "إذا اجتهد الحاكم فأصاب فله أجران، وإذا اجتهد فأخطأ فله أجر واحد" وهذا في حق العلماء وليس المتعالمين؛ لأنه لا يحق لهم أن يدخلوا فيما لا يحسنون).

هەروەها پێشەوا (ابن أبي العز) **كە خاوەنی كتێبی** (شرح العقيدة الطحاوية)**یە لە شەرحی ئەم بنەمایەدا فەرموویەتی :**

(ش : قَالَ تَعَالَى : ﴿وَمَن يُشَاقِقِ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ ٱلۡهُدَىٰ وَيَتَّبِعۡ غَيۡرَ سَبِيلِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصۡلِهِۦ جَهَنَّمَۖ وَسَآءَتۡ مَصِيرًا ١١٥﴾ [النساء].

فَيَجِبُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ بَعْدَ مُوَالَاةِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ مُوَالَاةُ الْمُؤْمِنِينَ، كَمَا نَطَقَ بِهِ الْقُرْآنُ، **خُصُوصاً الَّذِينَ هُمْ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ**، الَّذِينَ جَعَلَهُمُ اللَّهُ بِمَنْزِلَةِ النُّجُومِ، يُهْدَى بِهِمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ .

وَقَدْ أَجْمَعَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى هِدَايَتِهِمْ وَدِرَايَتِهِمْ، إِذْ كُلُّ أُمَّةٍ قَبْلَ مَبْعَثِ مُحَمَّدٍ (ﷺ) عُلَمَاؤُهَا شِرَارُهَا، إِلَّا الْمُسْلِمِينَ، فَإِنَّ عُلَمَاءَهُمْ خِيَارُهُمْ، فَإِنَّهُمْ خُلَفَاءُ الرَّسُولِ مِنْ أُمَّتِهِ، وَالْمُحْيُونَ لِمَا مَاتَ مِنْ سُنَّتِهِ، فَبِهِمْ قَامَ الْكِتَابُ وَبِهِ قَامُوا، وَبِهِمْ نَطَقَ الْكِتَابُ وَبِهِ نَطَقُوا ... فَلَهُمُ الْفَضْلُ عَلَيْنَا وَالْمِنَّةُ بِالسَّبْقِ، وَتَبْلِيغِ مَا أُرْسِلَ بِهِ الرَّسُولُ (ﷺ) إِلَيْنَا، وَإِيضَاحِ مَا كَانَ مِنْهُ يَخْفَى عَلَيْنَا، فَرَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَأَرْضَاهُمْ)[١٣].

واتە : خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿هەر کەسێك سەرپێچی پێغەمبەر (ﷺ) بکات و پشتی لێهەڵکات لە پاش ئەوەی کە ڕێگای ڕاستی هیدایەتی بۆ ڕوون بوبێتەوە ، وە شوێنی ڕێگا و بەرنامەی جگە لە باوەڕداران بکەوێت ئەوا ئێمە لە دونیادا ڕووی وەردەگێڕین بۆ لای ئەوەی کە ئەو ڕووی لێکردووە و لە قیامەتیشدا دەیخەینە ناو دۆزەخەوە کە خراپترین سەرەنجامە بۆیان﴾ .

بۆیە پێویستە لەسەر هەموو موسڵمانێك لە پاش خۆشەویستی و دۆستایەتی خوا و پێغەمبەرەکەی خۆشەویستی و دۆستایەتی هەبێت بۆ

---

[١٣] شرح العقيدة الطحاوية لابن أبي العز ص : (١٩٨ ـ ١٩٩) .

ئیمانداران هەروەکو چۆن قورئان وتویەتی ، بەتایبەت ئەو ئیماندارانەی کە میراتگری پێغەمبەرانن ، ئەوانەی کە خوا لە جێی ئەستێرەکاندا دایناون ، بۆ ئەوەی خەڵکی ڕێگای ڕاست و مەبەستیان پێ بدۆزێتەوە لە نێو تاریکاییەکانی وشکانی و دەریادا .

وە هەموو موسڵمانان کۆڕا و یەکدەنگن لەسەر ڕێنماییکراوی و تێگەیشتن و شارەزایی زانایان ، چونکە هەموو ئومەتێك لە پێش هاتنی (مُحَمَّدٍ ﷺ) زاناکانیان خراپترینیان بوون تەنها موسڵمانان نەبێت ، کە بەڕاستی زانایانی موسڵمانان باشترینیانن ، لەبەر ئەوەی جێنیشینی پێغەمبەرن (ﷺ) لە نێو ئەممەتەکەیدا ، وە زیندوو کەرەوەی ئەوەن کە مردووە لە سوننەتەکانی ، کتێبەکەی خوا بەوانە وەستاوە و ئەوانیش بە کتێبەکەی خواوە وەستاون ، وە کتێبەکەی خوا باسی لە فەزڵ و چاکەی ئەوان کردووە و ئەوانیش کتێبەکەی خوا باس دەکەن بۆ خەڵکی ... زانایان فەزڵ و منەتیان هەیە بەسەرمانەوە بە پێشکەوتنیان بەسەرمانەوە ، وە بە گەیاندنی ئەوەی کە پێغەمبەری (ﷺ) پێ نێردراوە بۆمان ، وە بە ڕوونکردنەوەی ئەوەی کە شاراوەیە لە ئێمە لەو پەیامە ، دەواکارین خوا لێیان ڕازی بێت و ئەوانیش ڕازی بکات .

ئەمەیە بیروباوەڕ و هەڵوێستی ئەهلی سوننە و جەماعە سەبارەت بە زانایان .

*****

لە پاش ئەمە با بزانین بیروباوەڕ و هەڵوێستی ئەهلی بیدعە و حزبایەتی چۆنە سەبارەت بە زانایانی ئەهلی سوننە؟

یەكێك لە نیشانە و بنەما گەورەكانی (ئەهلی بیدەع و حزبایەتی) لە كۆن و تازەدا بریتی‌یە لە : (تانەوتەشەردان لە زانایان و دژایەتی و ڕقەبەرایەتی كردنیان و بە چاكە باس نەكردنیان و دوور خستنەوەی خەڵك لێیان و نەگەڕانەوە بۆ لای ئەوان) :

ئیمامی (القرطبي) ڕەحمەتی خوای لێبێت لە تەفسیری ئایەتی ﴿... وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ ... ﴿١٥٣﴾﴾دا [الأنعام] فەرموویەتی : (وقد قال بعض العلماء العارفين : هذه الفرقة التي زادت في فِرَق أمَّة مُحمَّد (ﷺ) هُمْ : قَومٌ يُعادونَ العُلماء ويُبغضونَ الفقهاء)[١٤].

واتە : هەندێك زانای شارەزا و خواناس فەرموویانە : ئەو فیرقەیەی كە زیادی كردووە لە فیرقەكانی ئوممەتی (محمَّد ﷺ) ئەوانە بریتین لە : كەسانێك كە دژایەتی زانایان دەكەن و ڕقیان لە شەرع ناس و فەقیهەكان .

---

[١٤] تفسير القرطبي : (٧ / ١٤١) .

وە ئیمامی (أبو حاتم الرازي / ١٩٥ - ٢٧٧ هـ) **فەرموویـەتی : (علامةُ أهل البدَع الوقيعةُ في أهل الأثر)**.

واتە : نیشانەی (ئەهلی بیدەع) ئەوەیە : قسە دەکەن بە (ئەهلی حەدیث و ئەثـەر) .

وە ئیمـامی (البربـهاري ـ ت / ٣٢٩ هـ) **فەرموویــەتی** : (إذا سمعتَ الرجل يطعنُ على الآثار ، أو يَردُّ الآثار ، أو يُريدُ غير الآثار ، فاتَهمهُ على الإسلام ، و تشك أنَّهُ صاحب هوى مُبتدع).(14)

واتە : ئەگەر بیستت کەسێك تانە لە فەرموودە و میراتـی پێغەمبەر (ﷺ) و سەلەف بدات ، یان ڕەدیان بکاتەوە ، یان غەیری ئـەوەی دەویست ، ئـەوا تومەت باری بکە بەرامبەر بە ئیسلام و هـیچ گومانیشـت لـەوەدا نـەبێت کـە ئەو کەسە هەڵگری هەوا و ئارەزووە و بیدعەچی‌یە .

وە ئیمامی (إسماعيل الصابوِني / ٣٧٢ - ٤٤٩ هـ) **فەرموویـەتی** : (وعلاماتُ أهل البدَع على أهلها بادية ظاهرة ، وأظهرُ آياتهم وعلاماتهم شِدَّةُ مُعاداتهم لحملة أخبار النبي (ﷺ) ، واحتقارهم لهم ، واستخفافهم بهم)(١٥).

---

(١٤) شرح السنة رقم : (١٠٥) ص : (٥١) .

(١٥) عقيدة السلف أصحاب الحديث للإمام الصابوني ص : (١٨٢) .

واتە : نیشانەکانی (ئـەهلی بیـدەع) بـە سـەریانە دیـار و ئاشـکرایە ، وە ئاشـکراترین نیشـانەیان : دژایـەتی توونديانـە بـۆ هـەڵگرانی فـەرموودەکانی پێغەمبەر (ﷺ) ، وە بێ ڕێزی نواندنیانـە بەرامبـەریان و سـوکایەتی کردنیانـە پێیان .

وە ئیمـامی (أحمد بن القطان / ١٧٠ ـ ٢٥٦ هـ) فەرموويـەتی : (ليس في الدنيا مُبتدِعٌ إلاَّ وهو يُبغِضُ أهل الحديث).(16)

واتە : بيدعەچیيەك نىيە لە دونیادا ئيللا ڕقیەتی لە (ئەهلی حەدیث) .

وە ئیمـامی (قتيبة بن سعيد / ١٤٩ ـ ٢٤٠ هـ) فەرموويـەتی : (إذا رأيت الرجل يُحبُ أهل الحديث فإنَّهُ على السنَّة ، ومَنْ خالفَ هذا فاعلم أنَّهُ مُبتدع).(17)

واتە : ئەگەر ببینیت کەسێك (ئەهلی حەدیث)ی خۆش دەویست ئـەوا ئـەو کەسە لـە سـەر سـوننەت و بەرنامەکـەی پێغەمبـەرە (ﷺ) ، وە هـەر کەسـێك پێچەوانەی ئەمە بێت ئەوا بزانە ئەو کەسە موبتەدیع و بيدعەچیيە .

---

(١٦) الحجة في بيان المحجة وشرح عقيدة أهل السنة لأبي القاسم الأصفهاني ، تحقيق : الشيخ ربيع بن هادي المدخلي ص : (٢٢٠) .

(17) مقدمة شعار أصحاب الحديث ص. (7) :

ئەم وتە بە نەخانە لەم کتێبەوە وەرگیراون : "لَمُّ الدُّرِّ المَنثور من القول المأثور" لجمال الحارثي ، قرأهُ وراجعهُ فضيلة الشيخ صالح الفوزان حفظهُ الله .

حزبیەکان و هەڵوێستیان بەرامبەر زانایانی ئەهلی سوننە

شێخ (صالح بن سعد السحيمي) لە هەژمار كردنی دیاردە و سیفەتەكانی حزبیەكاندا فەرموویەتی لەوانە :

(٨ ـ إشاعَةُ الأباطيل والأكاذيب ونسبتها إلى عُلماء السلف وإلى الدُّعاة السائرين على المنهج الحق ، بقصد تشويه سُمعتهم والنَّيل من مكانتهم وصرف الشَّباب عنهم ليرتموا في أحضان تلك الجماعات).(18)

واتە : بڵاوكردنەوەی چەندین شتی پڕوپووچ و درۆودەلەسە و ئەمانەش دەدەنەپاڵ زانایانی سەلەف و ئەو بانگەوازكارانەی كە لەسەر بەرنامەی حەق دەڕۆن ، بە مەبەستی لەكەداركردنی ناوبانگیان و كەمكردنەوەی پلەوپایەیان و دوورخستنەوەی گەنجان لێیان بۆ ئەوەی بكەونە نێو باوەشی ئەو جەماعاتانەوە .

وە شێخ (أحمد النجمي) فەرموویەتی :

(١٨) من كتاب "النصر العزيز على الرد الوجيز" للشيخ ربيع بن هادي المدخلي ص : (٤٦ ـ ٤٨) ، نقلاً عن كتاب : "الفَتاوى المهمة في تبصير الأُمَّة" جمع وتعليق جمال بن فريحان الحارثي ص : (١٨٥ ـ ١٨٧) .

(أنَّهم يزهدون في علماء السنة وينبذونهم بالألقاب ، فيصفون بعضهم بأنَّهُ عميل ، والبعض الآخر بأنَّهُ مُداهِن ، وتارةً يقولون عنهم : علماء الورق وعلماء الحَيض والنِّفاس ، وأنَّهم يَجهلون الواقع .. و .. و ..).[19]

واتە : حزبیەکان گوێنادەن و کەمتەرخەمی دەنوێنن دەرحەق بە زانایانی ئەهلی سوننە و ناووناتۆرەیان پێوە دەنێن ، بۆیە وەسفی هەندێك لە زانایان دەکەن بەوەی کەوا بە کرێگیراوە ، وە هەندێکی تریان بەوەی کەوا چەورە و ماستاو چییە ، وە هەندێك جار لەبارەیانەوە دەڵێن : زانایانی کاغەز و زانایانی بێنوێژی و زەیسانی ، وە زانایان جاهیل و بێئاگان لە واقع .. و .. و ..

لە بەرامبەر ئەمەیشدا حزبیەکان دێن کۆمەڵێك سەرەنەزان (رُؤوس جُـهَّال) بۆ خۆیان و خەڵکی دادەنێن (وەکو ... !!!) ئەنجا دەکەونە پیاهەڵدان و گەورە دەربڕین و وەسف کردنیان بە چەندین وشەی زل و ڕەونەقداری وەکو (داعية / بانگخوان) و (مُفكِّر / بیرمەند) و (شەهید) و (پسپۆر لە بواری ..!) ... هتد !!

---

[19] المورد العذب الزلال فيمَا انتُقِدَ عَلى بَعضِ المَنَاهِجِ الدَّعَويَّة مِنَ العقَائدِ والأعْمَال للشيخ النجمي ص. (209) :

شێخ (صالح بن سعد السحيمي) **لە هەژمار كردنی دیاردە و سیفەتەكانی حزبیەكاندا فەرموویەتی لەوانە :**

4)- إضفاء هَالة من المدح والثَّناء على زُعماء تلك الجماعات حتى ولو كانوا جُهالاً أو ليسوا من الراسخين في العلم).

واتە : پۆشینی سەرانی ئەو جەماعاتانە بە خەرمانەیەك لە پیاهەڵدان و ستایش كردن ئەگەر چی زۆر نەزانیش بن یان ڕۆنەچووبن لە زانستدا .

هەروەها شێخ (بكر بن عبد الله أبو زيد) **فەرموویەتی :**

(يَلزم من الحزبية اتخاذ المبتدعين أئمة يُحتذى قولهم ويُقتدى بأفعالهم ، ويُتَّخَذون قدوة وأسوة ، ويكون قولهم وتقييدهم وتنظيرهم مُسَلَّماً وإنْ خالفَ الحق ، وتلك هي قاصمة الظَّهر ، والله المستعان).[20]

واتە : حزبایەتی ئەوە پێویست دەكات كەوا بیدعەچییەكان بكرێن بە پێشەوا و خەڵك شوێنی قسەكانیان بكەویت و چاو لە كردەوەكانیان بكەن ، وە ئەوانە بكرێنە سەرمەشق و چاولێكراو ، وە دەبێت قسە و پابەندكردن و

---

(٢٠) قاله في كتاب "حكم الانتماء إلى الفرق والأحزاب والجماعات الإسلامية" نقلاً عن كتاب "المورد العذب الزلال" للشيخ أحمد النجمي ص : (١٠٨) .

ئاراستەکردنیان ملکەچی بۆ بکرێت ئەگەر چی پێچەوانەی حەقیش بێت ، وە ئەوەش پشت شکێنەرە ، خوا یارمەتی دەر بێت .

بۆ چی ئەهلی بیدعە و حزبایەتی ڕقیانە لە زانایانی ئەهلی سوننە ؟

هۆکاری ڕق لێبوونی ئەهلی بیدعە و حزبایەتی لە زانایانی ئەهلی سوننە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کەوا تەنها زانایانی ئەهلی سوننەن هەڵدەسن بە گەیاندن و ڕوونکردنەوەی ڕاستیەکان و لە هەمان کاتیشدا هەڵدەسن بە ڕەدکردنەوە و بەرپەرچدانەوەی لاڕێبوون و گومڕایی و زیادەڕەوی و شوبوهات و چەواشەکاریەکانی ئەهلی بیدعە و حزبایەتی ، ئەمەش دەبێتە مایەی ئەوەی کەوا موسڵمانان بەرچاو ڕۆشن ببنەوە و شوێنی ئەوان نەکەون و بە ساختەکاری و چەواشەکاریەکانیان هەڵنەخەڵەتێنن .

پێغەمبەری خوای (ﷺ) فەرموویەتی : ((يَحْمِلُ هَذَا الْعِلْمَ مِنْ كُلِّ خَلَفٍ عُدُولُهُ : يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْغَالِينَ وَانْتِحَالَ الْمُبْطِلِينَ وَتَأْوِيلَ الجَاهِلِينَ)).(21)

(٢١) رواه البيهقي وصححه الألباني في "مشكاة المصابيح" رقم : (٢٤٨) .

واتە : ئەم زانستە لە هەموو نەوەیەکدا کەسانی دادوەر و ڕاساڵ هەڵیدەگرن : لادانی زیادەڕەوان و پێوەنانی پووچەڵکاران و بەهەڵە لێکدانەوەی نەزانەکانی لێدووردەخەنەوە .

کۆتایی

ئەم بابەتە کۆتایی دێنم بە وتەیەکی پێشەوای ئەهلی سوننە و جەماعە (ئیمامی ئەحمەد) ڕەحمەتی خوای لێبێت کە فەرموویەتی :

(الحمدُ للهِ الذي جعلَ في كُلِّ فَترةٍ من الرُّسل بقايا من أهل العلم : يدعُونَ مَنْ ضَلَّ إلى الهُدى ، ويصبرونَ منهم على الأذى ، يُحيونَ بكتابِ اللهِ المَوتى ، ويُبصرونَ بنورِ اللهِ أهلَ العَمى ، فكم مِنْ قَتيلٍ لإبليسٍ أَحيَوهُ ، وكم مِنْ ضالٍّ تائِهٍ قد هَدَوهُ ، فما أحسنَ أثرُهُم على الناس وأقبحَ أثرُ الناسِ عليهم !!! ينفُونَ عن كتابِ اللهِ تَحريفَ الغالين ، وانتحالَ المُبطلين ، وتأويلَ الجاهلين)[٢٢].

واتە : سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە لە دوای پێغەمبەران لە هەموو سەردەمێکدا هەندێکی هێشتووەتەوە لە زانایان : بانگەوازی گومڕا بووان دەکەن بۆ سەر ڕێگای ڕاست و هیدایەت ، وە ئارام دەگرن لە سەر ئازاردانی ئەوان بۆیان ، بە کتێبەکەی خوا دڵ مردووەکان زیندوو دەکەنەوە ، وە بە ڕووناکی ئاینەکەی خوا کەسانی کوێر و کوێرەوەر چاو ڕۆشن دەکەنەوە .

جا چەندین کوژراوی دەستی شەیتانیان زیندوو کردووەتەوە ، وە چەندین گومڕا و سەرگەردان و سەرلێشێواویان ڕێپیشانداوە .

(٢٢) قالهُ إمامُ أهل السنَّة الإمام أحمد في مُقدمة كتابِهِ : "الردُّ على الجهمية" .

ئای چەند جوانە شوێنەواری هەوڵەکانی زانایان بۆ سەر خەڵکی .. وە چەند ناشیرینە شوێنەواری خەڵکی بۆ سەر ئەوان ! ! !

گۆڕانکاری زیادەڕەوەکان ، و ئەو شتانەی کە پوچەڵ کارەکان دەیدەنە پاڵ دین ، و بە هەڵە مانا کردنی نەزان و نەفامەکان : لە کتێبەکەی خوا دوور دەخەنەوە.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين..

زانایانی

ئەهلی سوننە و جەماعەی سەردەم

[الأباني ، ابن العثيمين ، مقبل الوادعي ، أحمد النجمي ، صالح الفوزان ،

عبد المحسن العباد ، بكر أبو زيد ، محمد رسلان ، صالح السحيمي]

ڕاشكاوانە دەڵێن :

حزبایەتی بیدعەیە

كۆكردنەوە و وەرگێڕانی

محمد عبد الرحمن لطيف / كەلار

چاپی سێیەم

١٤٣٦ ك

من أقوال علماء أهل السنة على أنَّ الحزبية في بدعة وضلالة

١ / قال الإمام الألباني رحمه الله : (أقول الآن بعبارة صريحة : **أنَّ الحزبية في الإسلام هي بدعة ضلالة**) [سلسلة الهدى والنور : الشريط رقم : (٤٠٠)].

٢ / وقال الإمام ابن العثيمين رحمه الله : (**ليس من هَدي النبي** (ﷺ) **وخلفائهِ الراشدين أنْ تتفرَّقَ الأمَّةُ أحزاباً لِكُلِّ حزبٍ أميرٌ ومَنْهَج**) [كتاب العلم ص : (٢١٧)].

٣ / وقال الإمام مقبل الوادعي رحمه الله : (موقف أهل السنَّة والجماعة من الإخوان المسلمين : **أنَّهم يَحكمون على منهجهم بأنَّهُ منهجٌ مبتدَعٌ** ..) [من شريط : "أسئلة البريطانيين"].

وقال أيضاً : (عبدالرحمن عبدالخالق رجلٌ **مبتدع مادام يدعو إلى الحزبية**) [إجابة السائل على أهم المسائل للعلامة الوادعي ص : (٤٠٨)].

٤ / وقال الشيخ أحمد النجمي رحمه الله : (**أن الحزبية ليست من منهج الأنبياء بل هي بدعة**) [المورد العذب الزلال ص : (١٠١)].

٥ / وقال الإمام صالح الفوزان حفظه الله : (**وما الجماعات المعاصرة** الآن المُخالِفة لجماعة أهل السنة **إلاَّ امتدادٌ لهذهِ الفِرَق وفروعٌ عنها**) [لَمْحَةٌ عن الفِرَق الضالّة ص : (٥٩)].

٦ / وقال الشيخ بكر بن عبد الله أبو زيد رحمه الله : (**أنَّ الحزبية بدعة منكرة** لما سبرناه من النهي عنها في القرآن الكريم والسنة المطهرة وكلام السلف رضوان الله عليهم) [حكم الانتماء إلى الفرق والأحزاب والجماعات الإسلامية].

٧ / وقال الشيخ عبد المحسن العبَّاد حفظه الله : (**هذه الفِرَق المختلفة الجديدة** : أولاً **هي مُحدثة** ، ميلادها في القرن الرابع عشر ، **ما كانت موجودة** ، هي في عالَم الأموات **وولدت في القرن الرابع عشر** ...) [من شريط : "فتاوى العلماء في الجماعات"].

٨ / وقال الشيخ محمد سعيد رسلان المصري حفظه الله : (إنَّ من مَضارِّ الجماعات **بدعيتها** : ... فلا شكَّ أنَّ هذه التجمعات الحزبية : **بدعة منكرة** ليس عليها دليلٌ من كتابٍ أو سنةٍ ...)

[من شريط : "مفاسد الجماعات"].

٩ / وقال الشيخ صالح بن سعد السحيمي حفظه الله : (**وجود هذا التحزُّب والانتماء إلى الجماعات : بدعة لا سابقةَ لهُ في الإسلام**) [الفَتاوى المهمة في تبصير الأُمَّة ص : (١٨٧)] .

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ.

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحسَانٍ وَسَلَّمَ تَسْلِمَاً.

أَمَّا بَعْدُ : فَإِنَّ خَيْرَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ ، وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (ﷺ) ، وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ.

حزبایەتی و پەرتەوازەیی و پارچەپارچەبوون بۆ چەندین حزب و جەماعاتی جیاواز بیدعەیە ، چونکە :

١ ـ هیچ بەڵگەیەك نىیە لە قورئان و فەرموودەکانی پێغەمبەردا (ﷺ) کەوا ڕێ بدات بە (حزبایەتی و پەرتەوازەیی و پارچەپارچەبوون بۆ چەندین حزب و جەماعاتی جیاوان) !

بەڵکو بە پێچەوانەوە دەیان ئایەت و فەرموودە هاتووە کەوا (حزبایەتی و پەرتەوازەیی و پارچەپارچەبوون بۆ چەندین حزب و جەماعاتی جیاوان)

حەرام و قەدەغە دەکەن و بە لاسایی کردنەوەی موشریکەکان و لاڕێ بوون لە ڕێگای ڕاست ناوزەندیان کردووە .

٢ ـ زانایـانی ئـەهلی سـوننە و جەماعـەی سـەردەم (حزبایـەتی و پەرتـەوازەیی و پارچەپارچـەبوون بـۆ چـەندین حـزب و جـەماعاتی جیـاوان) حەرام و قەدەغە دەکەن و بە لاسایی کردنەوەی موشریکەکان و لاڕێ بوون لە ڕێگای ڕاست و بیدعە ناوزەندیان کردووە .

٣ ـ لە (واقع)ـدا دەبینین بە پێچەوانەی (**سەلەفییەت**) و (**سەلەفییەکان**) هـەموو حزبـە دەسـت کردەکـانی ئـەم سـەردەمە و گـروپ و (کۆمەڵـە) داهێنراوەکـانی دوای پێغەمبـەر (ﷺ) سـاڵ یـاد و مێـژووی سـەرهەڵدان و سەرەتای دەست پێکردنی خەبات و تێکۆشانیان دیارە و ساڵ لە دوای ساڵ یادەوەری ئەو ساڵە یادی خۆیان و لایەنگرەکانیان دەخەنـەوە و زۆر جاریش ئاهـەنگی بـۆ دەگێـڕن ، وە لـە کـاتی (ململانـێی سیاسـی و ئیـداری) لەگـەڵ حزبەکانی تـری ئـەو گۆڕەپانـەدا (مێـژووی سـەرهەڵدانی خۆیـان و سـاڵەکانی خەبات و تێکۆشانیان) بۆ جەماوەر باس دەکەن !

هەروەها دەشزانرێت دامەزرێنەر و (موئەسیس) و (موهەندیس) و داهێنەر و (موبدیع)ی ئەو حزبە یان ئەو گرۆپ و فیرقەیە کێیە ، هەروەها دەشزانرێت

هۆکارەکانی سەرهەڵدان و دامەزراندنی حزب و ئامانجەکانیشی چی بوون و بۆ چ مەبەستێکیش ئەو حزبە لەو کاتەدا سەری هەڵداوە ...

ئەمەیش بەهێزترین و ڕوونترین بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کەوا حزبایەتی و پێکهێنانی حزب بیدعەیە !

وە پێغەمبەری خوایش (ﷺ) فەرموویەتی : ((فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ ، وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (ﷺ) ، وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا ، وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ ، وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ))[١].

واتە : ڕاسترین وتە کتێبەکەی خوایە ، وە باشترین ڕێباز ڕێبازەکەی (مُحَمَّد)ە (ﷺ) ، وە خراپترین شت شتە تازە داهێنراوەکانە ، وە هەموو تازە داهێنراوەکیش بیدعەیە ، وە هەموو بیدعەیەکیش گۆمڕاییە ، وە هەموو گۆمڕاییکیش لە ئاگردایە .

ئێستاش فەرموون لەگەڵ فەتوای زانایانی ئەهلی سوننە و جەماعەی سەردەم لەم بوارەدا :

١ / شێخ (الألباني) ڕەحمەتی خوای لێبێت فەرموویەتی :

---

[١] هذا جزء من خطبة الحاجة التي كان النبي ﷺ يستفتح بها خُطبَهُ ودروسهُ ومواعظهُ ، وللعلامَّة الألباني رسالة نافعة فيها فراجعْها .

)أقول الآن بعبارة صريحة : **أنَّ الـحزبية** في الإسلام هي **بدعة ضلالة**)[٢].

واته : ئێستا بە دەستەواژەیەکی ڕاشکاوانە دەڵێم : بەڕاستی **حزبایەتی** لە ئیسلام بریتی‌یە لەوەی کە **بیدعە و گومڕاییە** .

هەروەها شێخ (الألباني) فەرموویەتی : (نَحنُ نقولها بصراحة : **إنَّنا نُحارب الـحزبية** ، لأنَّ التحزبات هذه ينطبق عليها قول الله تبارك وتعالى : ﴿ فَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡ زُبُرٗاۖ كُلُّ حِزۡبِۭ بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُونَ ٥٣ ﴾ [المؤمنون] ، **ولأنَّ التحزب فعلاً قد فرَّقَ شمل المسلمين** ، وأضعفهم على ما هم عليه من ضَعْفٍ ، فازدادوا ضَعفاً على ضعف ... **لا حزبيةَ في الإسلام** ...)[٣].

واته : ئێمە ڕاشکاوانە دەڵێین : ئێمە دژایەتی حزبایەتی دەکەین ، چونکە ئەم حزبایەتیانە ئەم فەرمایشتەی خوای کار پڕبەرەکەت و گەورەی بەسەردا جێبەجێدەبێت : ﴿ئەوانە ئاینەکەیانیان لە نێو خۆیاندا پارچەپارچە کرد و هەموو حزبێکیش بەوەی لای خۆی دڵخۆشە﴾ ، وە لەبەر ئەوەی لایەنگیری

---

[٢] سلسلة الهدى والنور : الشريط رقم : (٤٠٠) ، (الدقيقة الأولى) .

[٣] الأسئلة الشامية .

فائدة : قال ابن كثير في تفسير قوله تعالى : ﴿كُلُّ حِزۡبِۭ بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُونَ﴾ : (أي : يفرحون بما هم فيه من الضلال ، لأنَّهم يَحسبون أنَّهم مهتدون !) **واتە : ئەوانە دڵخۆشن بەوەی کە تێیدان لە گومڕایی ، چونکە وادەزانن کەوا هیدایەتدراون !!!**

بۆ حزب بەکردەیی شیرازەی موسڵمانانی پەرتەوازە و پارچەپارچە کرد ، وە لاواز تریانی کرد سەرەڕای ئەو لاوازییەی کە خۆیان تێیدان ، بۆیە زیاتر لاواز بوون بەسەر لاوازیەکەیانەوە ... **لە ئیسلامدا حزبایەتی نییە** ..

هەروەها (شێخ ئەلبانی) فەرموویەتی : (**ليس صواباً** أنْ يُقال : **إنَّ الإخوان المسلمين هم من أهل السنة** ، لأنَّهم يُحاربونَ السنة)[٤].

واتە : راست نییە بووترێت : (الإخوان المسلمين) لە ئەهلی سوننەن ، چونکە ئەوان دژایەتی سوننەت دەکەن .

هەروەها (شێخ ئەلبانی) فەرموویەتی : (... لا يَخفى على كلِّ مُسلمٍ عارفٍ بالكتاب والسنة وما عليه سلفنا الصالح (رضي الله عنهم) ، **أنَّ التحزُّبَ والتكتل في جماعات مختلفة الأفكار** أولاً **والمناهج والأساليب** ثانياً ، **فليس من الإسلام في شيء** ، بل ذلك **مِمَّا نَهى عنه ربنا** عَزَّ وجل في أكثر من آيةٍ في القرآن الكريم ...

لا شكَّ أنَّ هذه الطُرُق القصيرة ـ المذكورة في حديث ابن مسعود ـ ، **هي التي تُمَثِّلُ الأحزاب والجماعات العديدة...**

---

[٤] سلسلة الهُدى والنور ، الشريط رقم : (٣٥٦) .

هـذه الأحزاب : لا نعتقدُ أنها على الصراط المستقيم ، بل نَجْزِمُ بأنَّها على الطُرُق التي على رأسِ كُلِّ طريقٍ منها شيطانٌ يدعو إليهِ)[٥].

واتە : شاراوە نىيە لای هیچ موسڵمانێکی شارەزا لە قورئان و سوننەت و ئەو بەرنامەیەی کە سەلەفی صاڵحی لەسەر بووە (خوایان لێ ڕازی بێت) کەوا حزبایەتی کردن و کۆبوونەوە لە چەند کۆمەڵێکی جیاواز لە بیر و بۆچوونیاندا یەکەم شت ، پاشان جیاواز لە بەرنامە و ڕێبازەکانیاندا **ئەمە لە ئیسلامدا نىيە** ، بەڵکو خوای گەورە لە زیاتر لە چەند ئایەتێك لە قورئانی پیرۆزدا قەدەغەی ئەم شتەی کردووە ...

گومانی تێدا نییە ئەم هێڵە کورتانە ـ کە فەرموودەکەی (ابن مسعود)دا باس کراون ـ **خۆیان دەنوێنن لە حزب و کۆمەڵە جۆراو جۆرە زۆرەکاندا** ..

ئەم حزبانە : باوەڕمان وانىيە کە لە سەر ڕێگا ڕاستەکەی خوای گەورە بن ، بەڵکو یەکلای دەکەینەوە و بە دڵنیایيەوە دەڵێین : **کە لە سەر ئەو ڕێچکانەن کە لە سەر هەر ڕێچکەیەکیان شەیتانێك هەیە بانگەوازی بۆ دەکات** ...

---

[٥] إحدى أشرطة (سلسلة الهُدى والنور) رقم : (٦٠٨ / ١) تم تسجيلهُ سنة (١٤١٢ هـ ـ ١٩٩٢ م) ، ونقلهُ بتمامهِ فضيلة الشيخ ربيع بن هادي المدخلي في كتابهِ الجليل : (**جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات**) ص : (١٧٨ ـ ١٨١) .

٢ / شێخ (ابن العثيمين) ڕەحمەتی خوای لێبێت فەرموویەتی :

(لا شَكَّ أنَّ التحزُّبَ والتفرُّق في دين الله مَنْهِيٌّ عنهُ مُحَذَّرٌ منهُ لقولهِ تعالى : ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُوا۟ وَٱخْتَلَفُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾﴾ [آل عمران] ، وقوله تعالى : ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ۚ إِنَّمَآ أَمْرُهُمْ إِلَى ٱللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾﴾ [الأنعام].

فلا يجوزُ للأمَّة الإسلامية أنْ يتفرَّقوا أحزاباً لِكُلِّ طائفةٍ مَنهجٌ مُغاير لمنهج الأخرى ، بل الواجب اجتماعهم على دين الله على منهجٍ واحد وهو هَديُ النبي (ﷺ) وخلفائه الراشدين والصحابة المرضيين لقول النبي (ﷺ) : " عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي تَمَسَّكُوا بِهَا وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الأُمُورِ ، فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ."

وليس من هَدي النبي (ﷺ) وخلفائهِ الراشدين أنْ تتفرَّقَ الأمَّةُ أحزاباً لِكُلِّ حزبٍ أميرٌ ومَنْهَج !!! ...)[٦].

[٦] كتاب العلم للشيخ ابن العثيمن ص : (٢١٧) ، نقلاً عن إحدى منشورات (مكتبة الفرقان) السلفية بعنوان : (فتوى فضيلة الشيخ محمد بن صالح العثيمين رحمه الله في **بدعية تعدد الجماعات**) .

واتــه : هــیچ گومــانی تێــدا نــی‌یــه کــه **حزبایــەتی و تەفریقــه و پارچــه پارچەگەرێتی لــه دیــنی خــوادا قەدەغــه کــراوه و موســڵمانانی لــێ ووریــا کراوەتەوه** له بەر ئەوەی خوای پایه بەرز فەرموویەتی : (ئـەی موسـڵمانان ئێوەش وەکو ئەوانه مەبن کـه پارچـه پارچـه بـوون و جیـاوازی و ئیختـیلاف کەوتە نێوانیانەوه دوای ئەوەی کـه چـەندین بەڵگـەی ڕووناکیـان بـۆ هـات وه ئەوانه سزایەکی گەورەیان بۆ هەیـه) ، وه لـه بـەر ئـەوەی خـوای پایـه بـەرز فەرموویەتی : (ئەو کەسانەی که دینەکەیان پارچه پارچه کردووه و پەرتەواز بوون بۆ چەندین حزبەوه تۆ له هـیچ شـتێکدا لـه ئـەوان نیـت ئـەی پێغەمبـەر (ﷺ) ، ئا ئەوانه سەرەئەنجامیان بۆ لای خوایه و ئەنجا هـەواڵیان پـێ دەدات سەبارەت بەوەی که کردوویانه .

بۆیه دروست و ڕەوا نی‌یه بـۆ ئوممـەتی ئیسـلامی و موسـڵمانان پارچـه پارچـه بـبن بـۆ چـەند حزبێـك ، بـه شـێوەیەك کـه هـەموو کۆمـەڵ و پێڕێـك بەرنامەیەکی هەبێت جیاواز بێت له بەرنامەی ئەوەکـەی تـر ، بـەڵکو واجـب و پێویستە هەموو موسڵمانان کۆببنەوه لەسەر دینی خـوا لەسـەر یـەك بەرنامـه کــه ئــەویش : بەرنامــه و ڕێبــازی پێغەمبــەر و جێنیشــینه ڕێ ڕاســت و هۆشمەنـدەکانی و صـەحابه لـێ ڕازیبووەکانیـەتی (ﷺ) ، لـه بـەر ئـەو فەرموودەیەی پێغەمبەر (ﷺ) که فەرموویەتی : دەست بگرن به سوننەتی من و سوننەتی جێنیشینه هیدایەت دەرە ڕاستەکانم دەستی پێوه بگرن و قـەپی

لێبگرن بە کاکیلەکانتان ، وە ئامان ووریا بن لە شتە تازە داهێنراوەکان چونکە هەموو بیدعە و داهێنراوێك گومڕایییە .

وە لە بەرنامەی پێغەمبەر (ﷺ) **و جێنیشینە ڕێ ڕاست و هۆشمەندەکانیدا** ئەوەی تێدا نییە کە ئوممەتی ئیسلام و موسڵمانان **پارچە پارچە ببن بۆ چەند حزبێك** بە شێوەیەك کە هەموو **حزبێك سەرکردە و ئەمیر و بەرنامەیەکی تایبەتی هەبێت !!!**...

٣ / وە شێخ (مُقبل الوادعي) ڕەحمەتی خوای لێبێت فەرموویەتی : (أمَّا أن يَنظم إلى **التبليغ أو الإخوان** أو إلى غيرهم **فهذه جماعات مُبتدَعة** لا يَجوزُ أن يَنظم إليها)[٧].

واتە : بەڵام بچێتە ڕیزی (تەبلیغ) یان (ئیخوان) یان جگە لە ئەوان و پەیوەندیان پێوە بکات ئەوا **ئەم جەماعاتانە بیدعەن و داهێنراون** و دروست نییە بچێتە ڕیزیانەوە و پەیوەندیان پێوە بکات .

[٧] غارة الأشرطة : (١ / ٢٢٠ - ٢٢١) .

هەروەها (شێخ مقبل الوادعي) فەرموویەتی : (أمَّا **جماعة الإخـوان والتبليـغ والقطبيين** ، فالأولَى أنْ يُحكمَ على مناهجهم ، **فمناهجهم ليستْ بمناهج أهل السنة والجماعة** ...

الأفراد خليط لا يُستطاع الحكم عليهم بِحكم عام ، **لكن المناهج ليستْ بمناهج أهل السنة والجماعة**)[٨].

واتە : کۆمەڵی (**الإخوان المسلمين والتبليغ والقطبيين**) چاکتر وایە کە بڕیار و حوکم بدرێت بە سەر بەرنامەکانیاندا ، **جا بەرنامەکانیان بەرنامەی ئەهلی سوننە و جەماعە نییە** .

هەروەها پرسیار کراوە لە شێخ (مُقبل الوادعي) **ڕەحمەتی خوای لێبێت** :

(ما هو موقف أهل السنَّة والجماعة من **الإخوان المسلمين وحزب التحرير** ؟ بيِّنوا لنا وجه انحرافهم ، وجزاكم الله خيرًا ؟).

واتە : ئایا هەڵوێستی (ئەهلی سوننە و جەماعە) چییە لە (الإخوان المسلمين) و (حزب التحرير) **؟ ڕووی لادانیانمان بۆ ڕوون بکەنەوە ، خـوا پاداشتی خێرتان بداتەوە ؟**

شێخ (مُقبل الوادعي)**یش لە وەڵامدا فەرموویەتی :**

---

[٨] شريط : (الأسئلة السُّنية لعلامّة الديار اليمنية) نقلاً عن كتاب (حوار هادئ مع إخوانِي) ص : (٣٤ . ٣٥) .

(موقف أهل السنَّة والجماعة من الإخوان المسلمين : أنَّهم يَحكمون على منهجهم بأنَّهُ **منهجٌ مبتدَعٌ** ..)[٩].

واته : هەڵوێستی (ئەهلی سوننە و جەماعە) لە (الإخوان المسلمين)

ئەوەیە کەوا : (ئەهلی سوننە) بڕیار دەدەن بەسەر بەرنامەکەیاندا بەوەی کە **بەرنامەیەکی بیدعە و داهێنراوە** .

هەروەها (شێخ مقبل الوادعي) فەرموویەتی : (الأمر الذي نعتقده **أن الإخوان المسلمين مبتدعة وأن جماعة التبليغ مبتدعة** ، وأن أصحاب سلفية عبدالرحمن عبدالخالق مبتدعة)[١٠].

واتە : ئەوەی کە ئێمە باوەڕمان پێی هەیە ئەوەیە کە : (الإخوان المسلمين) **موبتەدیعەن** و (جماعة التبليغ)یش **موبتەدیعەن** ، هەروەها خاوەنی سەلەفیەتەکەی (عبدالرحمن عبدالخالق)یش **موبتەدیعەن** .

واتە : هەموو ئەمانە : (الإخوان المسلمين) و (جماعة التبليغ) و خاوەنی سەلەفیەتەکەی (عبدالرحمن عبدالخالق)یش لە ئەهلی بیدەعەن .

---

[٩] شريط : أسئلة البريطانيين من مدينة بارمنغهام عن جمعية إحياء التراث وحزب التحرير ، تم التسجيل في (٢١/ شوال / ١٤١٧) .

[١٠] إجابة السائل على أهم المسائل للعلامة الوادعي ص : (٤٠٨ ـ ٤٠٩) .

هەروەها پرسیار کراوە لە شێخ (مُقبل الوادعي) :

(هل عبدالرحمن عبدالخالق مبتدع ؟)

واتە : ئایا (عبدالرحمن عبدالخالق) **(موبتەدیعە) بیدعەچی‌یە ؟**

شێخ (مُقبل الوادعي)**یش لە وەڵامدا فەرموویەتی :**

(**نعم مبتدع ، مادام يدعو إلى الحزبية** ، ورب العزة يقول :

﴿ وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ ﴿١٠٣﴾ ﴾ [آل عمران]...

فالتعصب لهذه الحزبيات الساقطة يعتبر بدعة ، وكذلك محاربته لإخوانه من أهل السنة وتنقصه لهم)[١١] .

واتە : بەڵێ (عبدالرحمن عبدالخالق) [12]**بیدعەچی‌یە (موبتەدیعە) چونکە بانگەواز دەکات بۆ حزبایەتی ، وە پەروەردگاری دەفەرموێت : ﴿هەمووتان دەست بگرن بە دین و بەرنامەکەی خواوە و پەرتەوازە و پارچەپارچەش مەبن﴾ ... دەمارگیری بۆ ئەم حزبایەتی‌یە سووکانە بە بیدعە**

---

[١١] تحفة المجيب على أسئلة الحاضر والغريب ، نقلاً عن : (مجموع فتاوى علماء السنة الصادرة في التحذير من الفرق والأحزاب والجماعات المعاصرة) لأبي عبدالرحمن المصري ص : (٤٢ ـ ٤٣) .

دادەنرێـت ، وە (عبدالرحمن عبدالـخالق) (موبتەدیعـە) لەبـەر ئـەوەی دژایـەتی براکانی لە ئەهلی سوننە دەکات و کەم ڕێزی و سووکایەتیان پێدەکات[١] .

---

(١٢) **لێرەدا بە پێویستی دەزانم هەڵوێستی** (عبدالرحمن عبدالخالق)**ی [بـەناو سەلەفـی!] دەرحـەق بـە زانایانی (ئەهلی سوننە) و هەروەها هەڵوێستی زانایانی (ئـەهلی سـوننە)یش دەرحـەق بـە** (عبدالرحمن عبدالـخالق)**ی [بەناو سەلەفـی!] بخەمە بەردەستی خوێنەران چونکە (هەندێك لە چەواشەکاران) وتەی ئەم بەناو (زانا و بانگخوازە سەلەفیە !!!) دەکەنە بەڵگەی حەڵاڵ کردنی حزبایەتی و فرە حزبی !**

* **هەڵوێستی** (عبدالرحمن عبدالخالق) **دەرحەق بە زانایانی (ئەهلی سوننە) :**

(عبدالرحمن عبدالـخالق) **لـە شـریتی** (الـمدرسة السلفية)**دا دەڵێـت :** (إنَّ طائفة العلماء في السعودية في عماية تامة وجهل عن المشكلات الجديدة وأنَّ سلفيتهم التقليدية لا تُساوي شيئاً) !

واتە : بەڕاستی کۆمەڵی زانایان لە سعودیە لـە کوێرەوەریـەکی تـەواو و نەزانیـدان سـەبارەت بـە کێشە نوێکان ، وە بەڕاستی سەلەفیەتیەکەیان لاساییکارانەیە و یەکسان نیە بە هیچ شتێك !

(شێخ ابن باز) لە بەرپەرچدانەوەی ئەم بێئەدەبی و بوهتانەی (عبدالرحمن عبدالخالق)**دا دەرحـەق بە زانایانی سعودیە فەرموویـەتی :** (**هذا قول باطل** فإنَّ العلماء في السعودية يعرفون مشاكل العصر ، وقد كتبوا فيها كثيراً وأنا منهم بحمد الله ، وقد كُتِبَتْ في ذلك ما لا يُحصى ، وهم بحمد الله من أعلم الناس بمذهب أهل السنة والجماعة ، ويسيرون على ما سار عليه السلف الصالح في باب توحيد الله وفي باب الأسماء والصفات وفي باب التحذير من البدع وفي جميع الأبواب ... **ولا شكَّ أنَّ ما قلتَهُ في علماء السعودية غير صحيح وخطأ منكر**) [دفع بغي الجائر الصائل ص : (٢٠٣ ـ ٢٠٤)] .

هەروەها (عبدالرحمن عبدالـخالق)**ی بەناو سەلەفـی لە کتـێبی** (خطوط رئيسية لبعث الأمة الإسلامية) **لە لاپەڕە** (٧٧)**دا دەرحەق بە زانایانی (ئەهلی سوننە) :** (واليوم للأسف نَملِكُ شيوخاً يفهمون قشور الإسلام على مستوى عصور قديمة تغير بعدها نظام الحياة وطرائق مُعاملاتِهِم ، ما قيمةُ عالِمٍ يقرأ آيات الربا و ☐ يفهم نظام المعاملات .. وما قيمةُ عالِمٍ ☐ يستطيعُ الرد على مُلحدٍ يزعم أن قطع اليد في السرقة وحشية وأنَّ الزواج بأربع نساء همجية ورجعية .. وما قيمةُ عالِمٍ بالشريعة لو دُعِيَ إلى نداء الجهاد وحمل السلاح يقول : ليس هذا من شأن رجال الشريعة إننا نستطيع فقط الفتوى في الحلال والحرام والحيض والنفاس والطلاق ...

واتە : بەداخەوە ئەمڕۆ ئێمە كۆمەڵە زانایەكمان هەیە لە توێكڵەكانی ئیسلام تێدەگەن لە ئاستی سەردەمە كۆنەكاندا كە دوای ئەوە سیستەمی ژیان و ڕێگاكانی مامەڵەكردنیان گۆڕاون ... نرخی زانایەك كامەیە كە ئایەتەكانی ریبا دەخوێنێتەوە و لە سیستەمی مامەڵەكردن تێنەگەیشتووە ... وە نرخی زانایەك كامەیە كە ناتوانێت بەرپەرچی بێباوەڕێك بداتەوە بۆچونی وایە بڕینی دەست لە دزیدا وەحشیگەری و مارەكردنی چوار ژن دڕندەیی و كۆنەپەرستییە .. وە نرخی زانایەك بە شەریعەت كامەیە كە ئەگەر بانگ بكرێت بۆ بانگی جیهاد و هەڵگرتنی چەك بڵێت : ئەمە لە كاری پیاوانی شەریعەت نییە ئێمە تەنها دەتوانین فەتوا بدەین لە حەلاڵ و حەرام و حەیز و زەیسانی و تەڵاقدا ...

وە (عبدالرحمن عبدالخالق) لە درێژەی بێئەدەبی و قسە پیسەكانیدا دەرحەق بە زانایانی ئەهلی سوننە سەبارەت بە زانای أصولی و موفەسیری قورئان (الشيخ الأمين الشنقيطي) دانەری تەفسیری (أضواء البيان)دا دەڵێت :

وحتَّى لا يُفسَّر كلامي السابق على غير وجههِ فإنِّي سأضربُ مثلاً حيَّاً شاهدتهُ وليس هو مثلي الوحيد :

وە بۆ ئەوەی ئەم قسەیەی پێشوم بە پێچەوانەی خۆی لێكنەدرێتەوە من نموونەیەكی زیندوو دێنمەوە كە خۆم بینومە و ئەمەش تەنها نموونەم نییە :

لقد كان يدرس لنا التفسير وأصول الفقه عالِمٌ جليل ، هو بِحق عالِمٌ فما يطرق آية من كتاب الله حتى يشرح أولاً ألفاظها اللغوية مستشهداً بعشرات الأبيات على اللفظة الواحدة ، ثُم يذكر تعريف كلماتِها ثُم معانيها الكلية ، ثُم تفسير السلف لها ..

لقد كان هذا الرجل الذي تقع عيني على أعلم منه بكتاب الله مكتبة متنقلة ولكنها ؟بعة قديمة تَحتاج إلى تنقيح وتصحيح !! هذا مثال ، وكان يدرس غيره عشرات في علوم الشريعة على هذا المستوى جهلاً بالحياة وعلماً بالدين) !!!

بەڕاستی زانایەكی گەورە دەرسی (التفسير وأصول الفقه)ی پێدەوتینەوە ، ئەو لەڕاستیدا زانا بوو نەدەچووە نێو باسی هەر ئایەتێكەوە لە كتێبەكەی خوادا تاوەكو سەرەتا (ئەلفازە زمانەوانیەكانی) لێكدەدایەوە بە هێنانەوەی دەیان ئەبیاتی شیعر بۆ یەك (لەفز) ، ئەنجا پێناسەی وشەكانی دەكرد و ئەنجا واتا گشتیەكانی ، ئەنجا تەفسری سەلەف بۆ ئایەتەكە ..

بەڕاستی ئەم پیاوە کە چاوم کەسێکی تری نەبینیبوو زاناتربێت لــێی بە کتێبەکەی خوا کتێبخانەیەکی گواستراوە بوو بەڵام بە چاپێکی کۆن کە پێویستی هەبوو بە بژاردەکردن و ڕاستکردنەوە !! ئەمە نموونەیەك بوو ، وە جگە لە ئەم دەیان تریش هەبوون لە زانستە شەرعیەکاندا لەم ئاستەی جەهل و نەزانیدا بە ژیان و هەبوونی زانست بە دین بوون !!

ئەم هەڵوێستی (عبدالرحمن عبدالخالق)ی ئیخوانی بەناو سەلەفی بوو دەرحەق بە زانایانی وەکو (الشيخ الأمين الشنقيطي) و دەیانی تری وەك ئەو کە لە (الجامعة الإسلامية)دا دەرسیان پێ وتوەتەوە لەوانەش (شیخ ابن باز و شێخ ئەلبانی) و زانایانی تری سعودیّ !!!

* **هەڵوێستی زانایانی (ئەهلی سوننە) دەرحەق بە** (عبدالرحمن عبدالخالق)**ی بەناو سەلەفی** :

١ / (شێخ ابن باز) سەبارەت بە وتەکانی (عبدالرحمن عبدالخالق) دەرحەق بە زانایانی سعودیّ فەرموویەتی : (هذا قول باطل ... ولا شكَّ أنَّ ما قلتَهُ في علماء السعودية غير صحيح وخطأ منكر) [دفع بغي الجائر الصائل ص : (٢٠٣ - ٢٠٤)] .

٢ / (شێخ ئەلبانی) سەبارەت بە (عبدالرحمن عبدالخالق) فەرموویەتی : (في اعتقادي أنَّهُ غلبتْ عليه الناحية السياسية ، أظن انحرف بعض الشيء عن الخط السلفي وهذا أمر ما هو بسهل) [سلسلة الهدى والنور الشريط رقم : (١٧٣) الدقيقة : (١٩)] .

واتە : بە باوەڕی من (عبدالرحمن عبدالخالق) بواری سیاسەت زاڵ بووە بەسەریدا ، وە گومان دەبەم لە هەندێك شتدا لایداوە لە ڕێگای سەلەفییەت و ئەمەش کارێکی ئاسان نییە .

هەروەها سەرزەنشتی (عبد الرحمن عبد الخالق)ی کردووە و فەموویەتی : (أنَّهُ ليسَ إخوانياً لكن منهجهُ منهج الإخوان المسلمين ، كيف ذلك ؟ أولاً هو تحزَّبَ وتكتَّلَ ! **هذا التحزُّب وهذا التكتُّل ليس على المنهج السلفي الذي نحنُ ندعو إليهِ** ...) .

هەروەها لە سەرزەنشت کردنیدا فەرموویەتی : (انشغلَ عبد الرحمن عبد الخالق ومن حولهُ عن تثقيف الجماعة وعن تعليمهم وعن تربيتهم التربية الإسلامية الصحيحة **بسبب هذا التحزُّب والتكتُّل ، وهذا من آثار الحزبيَّة العمياء !!!**) [من شريط مسجل مع ناصر العمر] .

٣ / (شێخ ابن العثيمين) سەبارەت بە (عبدالرحمن عبدالخالق) فەرموویەتی : (كذاب من وجه وضلال من وجه .. لا أنصح الشباب أن يرتبطوا بمثل هؤلاء ، يُحذَّر منه ويُحقق معه) [العلماء يتولون تفنيد الدعاوي السياسية المنحرفة ص : (١٨)] .

٥ / (شێخ صالح الفوزان) سەبارەت بە وتەیەکی (عبدالرحمن عبدالخالق) فةرموويةتي : (هذا الكلام يدل على حقد في قلبه على علماء الدعوة الموجودين الآن ، وهذا قليل من كثير ممَّا قاله . عبدالرحمن عبدالخالق . عليه مسئوليته أمام الله .. على الطلبة أن يحذروا منه) [العلماء يتولون تفنيد الدعاوي السياسية المنحرفة ص : (١٩)] .

واتە : ئەم قسەیە بەڵگەیە لەسەر ڕق و قینێك لە نێو دڵیدا دەرحەق بەو زانایانی کە ئێستا هەن ، ئەمەش کەمێکە لەو زۆرەی کە . عبدالرحمن عبدالخالق . **وتویەتی کە بەرپرسیارە لێی لەبەرامبەر خوادا .. پێویستە لەسەر قوتابیانی عیلم وریابن لێی .**

٤ / (شێخ مقبل الوادعي) سەبارەت بە (عبدالرحمن عبدالخالق) **فەرموویەتی** : (عبدالرحمن عبدالخالق مبتدع مادام يدعو إلى الحزبية) .

واتە : (عبدالرحمن عبدالخالق) **بیدعەچییە (موبتەدیعە) چونکە بانگەواز دەکات بۆ حزبایەتی .**

هەروەها (شێخ مقبل الوادعي) فەرموویەتی : (فنصيحتي لعبدالرحمن عبدالخالق أن يذهب ويتعلم ويأخذ كتابا ويجلس في حلقة الشيخ ابن عثيمين – ذلك الشيخ الذي يقولون عنه : إنه لا يعرف شيئا عن الواقع – أو الشيخ ابن باز – والذين يقولون أيضا أنه لا يعرف شيئا عن الواقع – فيأخذ كتاباً ويتواضع لله عزوجل ويتعلم) .

هەروەها (شێخ مقبل الوادعي) فەرموویەتی : (فمثل عبدالرحمن عبدالخالق إذا بقي على الحال التي هو عليها ينبغي أن يذكر بالجرح ولا يذكر بالتعديل) [في شريط الشيخ (الشهاب الحارق لعبدالرحمن عبدالخالق)].

پرسیار / **پرسیار کرا لە فەرموودەناسی وڵاتی یەمەن (شێخ مقبل الوادعي) :**

هل عبدالرحمن عبدالخالق مبتدع ؟

ئایا (عبدالرحمن عبدالخالق) **بیدعەچییە (موبتەدیعە) ؟**

(شێخ مقبل الوادعي) لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا فەرمووی : (**نعم مبتدع** "وليبلغ الشاهد الغائب" ، **مادام يدعو إلى الحزبية** ، ورب الكعبة يقول في كتابه الكريم : ﴿وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ﴾ ..

فالتعصب لهذه الحزبيات الساقطة تعتبر بدعة ، وكذلك محاربته لإخوانه أهل السنة وتنقصه لهم ، واعترافه بالديمقراطية ، والذي ينكر على أهل السنة أنّهم يقولون بالعمل الجماعي ، فهو صاحب هوس ، وإ فمن الذي ينكر العمل الجماعي ورب العزة يقول في كتابه الكريم : ﴿وَتَعَاوَنُوا۟ عَلَى ٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا۟ عَلَى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ ، والنبي (ﷺ) يقول : " المُؤمن للمؤمن كالبنيان يشدّ بعضه بعضا " ، لكن في حدود الكتاب والسنة ..

س : أليس لكم نيّة في الرد على عبدالرحمن عبدالخالق في كتاب مطبوع ؟

الجواب : لا ، ليس لي نيّة لأن كلامه هراء لا يساوي شيئا ... ليس لي عزم على الرد عليه ، بل نرد على أهل العلم .. أما أصحاب الهراء فلا ... وأنا أرى أنه لا يستحق الرد .

وبحمد الله فقد قام الشيخ ربيع حفظه الله بِما أوجبه الله عليه فيشكر على هذا) [شريط (الشهاب الحارق لعبدالرحمن عبدالخالق)] .

وە بۆ زانیاری زیاتر سەبارەت بە هەڵوێستی (شێخ مقبل الوادعي) سەبارەت بە (عبدالرحمن عبدالخالق) ئەوا بڕوانە کتێبی : (إعلام الإخوان بما قاله المحدث العلامة مقبل الوادعي أبو عبدالرحمن في الداعية عبدالرحمن عبدالخالق وجمعيته ومجلته الفرقان) جمعه واعتنى به أبو جويرية .

٦ / **وە بۆ زانینی هەڵوێستی (شێخ ربیع المدخلي) سەبارەت بە (عبدالرحمن عبدالخالق) ئەوا ئەم دوو کتێبە بخوێنەرەوە کە (شێخ ربیع المدخلي) لە بەرپەرچدانەوەی (عبدالرحمن عبدالخالق)دا هەردووکیانی نووسیوە : (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات** / حوار مع عبدالرحمن عبدالخالق) و (النصر العزيز على الرد الوجيز لعبدالرحمن عبدالخالق) .

هەروەها (شێخ مقبل الوادعي) فەرموویەتی :

(وفي كتب عبدالرحمن عبدالخالق طوام ، وأنصح بمراجعة كتاب أخينا الفاضل ربيع بن هادي المدخلي حفظه الله في ردّه على عبدالرحمن عبدالخالق) [تحفة المجيب على أسئلة الحاضر والغريب للعلامة الوادعي ص : (١٥٢)] .

هەروەها (شێخ مقبل الوادعي) فەرموویەتی :

(وأنصح بقراءة كتاب أخينا في الله ربيع بن هادي " **جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات** " فهو كاف وافٍ) [تحفة المجيب على أسئلة الحاضر والغريب للعلامة الوادعي ص : (٩٤)] .

تێبینی / جێی ئاماژە پێکردنە کەوا هەندێك لەو پێشەکیانەی کەوا زانایانی ئەهلی سوننە نووسیویانە بۆ کتێبی **جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات** / حوار مع عبدالرحمن عبدالخالق) لێرەدا بخەینە بەردەستی خوێنەران :

أ / قال الشيخ صالح الفوزان في مقدمته لهذا الكتاب : (.. وقد قام أخونا فضيلة الشيخ ربيع بن هادي مدخلي بالرد على عبدالرحمن عبدالخالق في هذا الكتاب الذي هو بعنوان : " **جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات** " ، وقد وجدتهُ وافياً بالمقصود . والحمد لله . وأسألُ الله أن ينفع بِهِ) كتبه بتاريخ (١٤ / ٦ / ١٤١٦ هـ) .

ب / وقال الشيخ صالح السحيمي في مقدمته لهذا الكتاب : (وصف [عبدالرحمن عبدالخالق] علماء الأمة بِما هم منه برآء بأساليب خطيرة تدع الحليم حيران ... وطعن في أخلاق العلماء ... إزاء هذه الطعون في المنهج السلفي والقائمين عليه تحت تأثير الحزبية الكقيتة التي يتصدرها عبدالرحمن عبدالخالق قام فضيلة الشيخ الأستاذ الدكتور ربيع بن هادي مدخلي بالرد على عبدالرحمن عبدالخالق بعد أن استفرغ وسعه وبذل جهده في مناصحتهِ سرَّاً وجهاراً ، وذلك في كتابِهِ الذي عنوانه " **جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات** " فقد قرأتُ الكتاب من ألفِهِ إلى يائِهِ فألفيتهُ كتاباً نافعاً قيماً وافياً بالغرض الذي أُلِّفَ فيه ، فيه عرض وتَحليل دقيق لأقوال عبدالرحمن عبدالخالق التي أوردها في أشرطته وسطرها في كُتبهِ ، وبيان زيف تلك الأقوال بالحجج الواضحة والبراهين القاطعة مع الأمانة العلمية في النقل والتوثيق من المصادر ..) .

ج / وقال الشيخ أحمد النجمي في تقريظه للكتاب : (فقد أرسل إليَّ الشيخ ربيع حفظه الله كتاباً له سَمَّاه "**جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات**" ردَّ بِهِ على الشيخ عبدالرحمن عبدالخالق في أخطاءٍ حصلت منه ، ولَمْ يكتب الرد المذكور إلاَّ بعد نصحهِ عدة مرات كما ذكر فلم يرجع عمَّا هو عليه بل أصرَّ، ولَمَّا قرأتُ الرد المذكور رأيتُ أن الشيخ ربيع بن هادي المدخلي قد سلك فيه طريقة جيدة ، وهو أنه يعرض نَماذج من كلام عبدالرحمن ثُم يرد عليه ، وقد شمل الرد أشرطة وكتباً أخطأ فيها عبدالرحمن أخطاء فاحشة ليته يثوب إلى رشدهِ ويتوب إلى ربهِ ما دامت الفرصة مواتية ..

وسأذكر بعض الأخطاء على سبيل الإجمال :

١ ـ **فمنها** : طعنه في العلماء السلفيين في السعودية وغيرها وزعمهُ أنَّهم يجهلون الواقع ، وأنَّهم في عماية عنه ، وأنَّهم علماء محنطون يعيشون في غير عصورهم .

٢ ـ **ومنها** : زعمه أنَّ واضعي المناهج في الجامعات الإسلامية في السعودية أخطأوا ، حرَّكوا تدريس القوانين والمعاملات المدنية والمقارنة بين الإسلام والكفر .

٣ ـ **ومنها** : تَهَكمهُ بالمدرسين في الجامعة الإسلامية وعلى رأسهم شيخه العالِم الجليل الذي لَم ير مثله في الحفظ وسعة العلم وهو الشيخ مُحمَّد الأمين الشنقيطي صاحب أضواء البيان ، وزعمه أنَّ أولئك المدرسين عرفوا من الإسلام قشوره .

٤ ـ **ومنها** : تقسيمه الإسلام إلى لُباب وقشور ، علماً بأن الإسلام كله لباب قشور فيه ، وحق باطلَ فيهِ .

٥ ـ **ومنها** : زعمه أن المسلمين أكثر الأمم عُرياً من الأخلاق وانغماساً في الرذيلة وإغراقاً في الفوضى والقذارة وانحطاط .

٦ ـ ومنها : **تأييدهُ للحزبية وإجازته لتعدد الجماعات** رغم ما ورد في الشرع من ذم للاختلاف وأمر المسلمين أن يكونوا أمة واحدة كقوله تعالى : ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً ﴿٩٢﴾﴾ [الأنبياء] ، بالإضافة إلى حديث الافتراق وقوله (ﷺ) فيه : "هم على مثل ما أنا عليه اليوم وأصحابي" .

٧ ـ **ومنها** : إشادته بعلماء الواقع أو أدعياء علم الواقع واحتقاره لكبار العلماء في السعودية .

٨ ـ **ومنها** : إجازته للمظاهرات التي هي من عمل الكفار ووضعهم .

٩ ـ **ومنها** : تأييدهُ لبعض الفرق التي تركت التوحيد بل عادته وعادت كتبه وعلماءه ، بل وقاتلت بعضهم واغتالت قائدهم كجماعة الإخوان وجماعة التبليغ .

١٠ ـ **ومنها** : رميهُ السلفيين في نقدهم لأصحاب البدع بأنَّهم على منهج الخوراج الذين ثاروا على عثمان (رضي الله عنه) وحاصروه في داره وقتلوه ، وزعمه أنهم معتدون عليهم وظالمون لهم .

١١ ـ **ومنها** : تأييدهُ لمنهج الموازنة بين الحسنات والسيئات .

١٢ ـ **ومنها** : نقله للطعن في بعض الصحابة مُقرّاً له غير مستنكر .. ومنها ، ومنها ..

وقد رأيتُ أنَّ الشيخ ربيع كان مُوفقاً في نقده هذه الأخطاء والرد عليها بالأدلة الصحيحة والفكرة الصائبة والأسلوب المعتدل ، فجزاهُ اللهُ خيراً وأثابه على ما بذل من وقت وجهد ، وإنّني لأوصي الشباب بقراءة كتابهِ حتَّى لا تنطلي عليهم البدع ولا تغرهم بروق خلب ..) كتبه بتاريخ (١٥ / ١١ / ١٤١٦ هـ) ..

٤ / وە شێخ (أحمد النجمي) ڕەحمەتی خوای لێبێت فەرموویەتی :

(أن **الـحزبية** ليست من منهج الأنبياء بل هي **بدعة**)[١٣].

واتە : **بەڕاستی حزبایەتی لـە بەرنامـەی پێغەمبـەران نـیـە بـەڵکو حزبایەتی بیدعەیە** .

٥ / وە شـێخ (صالـح الفوزان) خـوا بیپارێزیـت فەرموویـەتی : (وما الجماعات المعاصرة الآن ، المُخالِفة لـجماعة أهل السنة ، إلاَّ امتدادٌ لـهذهِ الـفِرَق وفروعٌ عنها).(14)

واتە : **وە ئەم کۆمەڵـە هاوچـەرخانەی ئێسـتا** کـە پێچـەوانەی کۆمـەڵی ئەهلی سوننەن : **هیچ شتێك نین تەنها درێـژ بوونەوەیەکی ئەو** (٧٢) **فیرقە و تـاقمانە و لـق و چڵـەکانی نەبێت** .

---

[١٣] الـمورد العذب الزلال فيما انتقِدَ على بعض الـمناهج الدعوية من العقائد والأعمال" للشيخ أحمد النجمي ص : (١٠١) .

تێبینی : ئامۆژگاری خوێنەر دەکەم بە خوێندنەوەی ئەم کتێبە و هەروەها زنـجیرە چوارەمی ئەم زنـجیرەیە کە هۆکارەکانی بیدعەیەتی حزبایەتی تێدا باسکراوە .

[١٤] لَمْحَةٌ عن الفِرَق الضالّة ، للشيخ صالح الفوزان ص : (٥٩ ـ ٦٠) .

٦ / **وه شێخ** (بكر بن عبد الله أبو زيد) **ڕەحمەتی خوای لێبێت فەرموویەتی** : (**أنَّ الحزبية بدعة منكرة** لما سبرناه من النهي عنها في القرآن الكريم والسنة المطهرة وكلام السلف رضوان الله عليهم)[١٥].

واته : بەڕاستی حزبایەتی بیدعەیەکی خراپە لە میانەی ئەوەی کە بە تیاقووڵبوونەوە و لێووردبوونەوە بۆمان دارکەوتووە لەو قەدەغە کردنەی کە قورئانی پیرۆز و سوننەتی پاککراوە و وتەی سەلەف ڕەزای خوایان لێبێت گرتویانەتەوە .

٧ / **وه شێخ** (عبد المحسن العبَّاد) **سەبارەت بە هەردووە جەماعەتی** (التبليغ والإخوان المسلمين) **فەرموویەتی** :

(هذه الفِرَق المختلفة الجديدة : أولاً **هي مُحدثة** ، ميلادها في القرن الرابع عشر ، ما كانت موجودة ، هي في عالَم الأموات **وولدت في القرن الرابع عشر** ... فإنَّ تلك الجماعات أو الجماعتين وُجِدَتا ووُلِدَتا في القرن الرابع عشر على هذا المنهج وعلى هذه الطريقة المعروفة التي هي الالتزام بِما كانوا عليه مِمَّا أحدثهُ مَنْ **أحدَثَ تلك المناهج وأوجد تلك المناهج** ، فالاعتماد ليس على أدلة الكتاب

---

[١٥] قاله في كتاب "حكم الانتماء إلى الفرق والأحزاب والجماعات الإسلامية" نقلاً عن كتاب "المورد العذب الزلال" للشيخ أحمد النجمي ص : (١٠٧) .

والسنة ، وإنَّما هو على آراء وأفكار ومناهج جديدة مُحدثة يبنون عليها سَيرهم ومنهجهم ...)[١٦].

واته : ئەم گروپە جیاواز و نوێیانە (التبليغ والإخوان المسلمين) : سەرەتا **ئەمانە داهێنراون** ، مێژووی لە دایك بوونیان سەدەی چواردەیە ، ئەمانە بوونیان نەبوو ، **ئەمانە لە جیهانی مردووەکاندا بوون و لە سەدەی چواردەدا لە دایك بوون** ...

چونکە ئەو جەماعاتانە یان ئەو دوو جەماعەتە (التبليغ والإخوان المسلمين) لە سەدەی چواردەدا پەیدا بوون و لە دایك بوون لەسەر ئەم برنامەیە و لەسەر ئەم ڕێگا زانراوە کە بریتییە لە پەیوەست بوون بەوەی کە لەسەری دەڕۆن لەوەی کە داهێنراوی ئەو کەسانەیە کەوا ئەو بەرنامانەی داهێناوە و ئەو بەرنامانەی هێناوەتە بوون ، ئەوان پشت نابەستن بە بەڵگەکانی قورئان و سوننەت ، بەڵام پشت دەبەستن بەو ڕاوبۆچوون و بیر و بەرنامە نوێیە داهێنراوانەی کەوا ڕێڕەو و پرۆگرامیانی لەسەر بنیات دەنێن ، وە ڕوون ترین شت لەمەدا ئەوەیە کەوا دۆستایەتی و بێبەری بوون لە لای ئەوا تەنها بۆ ئەو کەسانەیە کە لەگەڵ ئەواندا دەچنە نێویانەوە و بۆ ئەوانەیە کە لەگەڵ ئەواندان ...

[١٦] من شريط : فتاوى العلماء في الجماعات وأثرها على بلاد الحرمين ، الوجه الثاني ، الدقيقة : (٥٢) ، الثانية : (١٤) ، وكتاب : فكر التكفير ص : (٢٧٩ ـ ٢٨١).

٨ / **هــــەروەها** (الشيخ محمد سعيد رسلان المصري) لـــەم بارەیــــەوە فەرموویەتی :

(إنَّ من مَضارِّ الجماعات **بـدعيتها** : ولو لم يكن من أمر الجماعات التي تنفرد باسمٍ أو رسمٍ عن منهاج النبوة إلاَّ أنَّها **عملٌ مُبتَدَعٌ مستحدَثٌ** لم يُعهد في الصدر الأول لكفى بذلك دليلاً على خروجها عن صراط الإسلام المستقيم .. **فلا شكَّ أنَّ هذه التجمعات الحزبية بدعة منكرة ليس عليها دليلٌ من كتابٍ أو سنةٍ يُبيح إقامتها أو تحزُّبها أو تكوينها في دين الإسلام العظيم** .

لو لم يكن في الجماعات إلاَّ **أنَّها بدعةٌ مستحدثة في دين الإسلام العظيم** لكفى ذلك بتنفير كل منتمٍ إلى الكتاب والسنة منها وإلى العمل لله وإلى الدعوة إلى الله رب العالمين على منهاج النبوة وهو ما قاله نبينا محمد (ﷺ) : ((من كان على مثل ما أنا عليه اليوم وأصحابي)) ولم يكونوا مُختلفين ، لم يَختلفوا رضوان الله عليهم ، فعليكَ بالأمرِ العتيق وما كان قبل الاختلاف والفرقة بقتل عثمان رضي الله عنه)[١٧].

واتە : بەڕاستی لە زەرەر و زیانەکانی **حزبایەتی** ئەوەیە کە **حزبایەتی بیدعەیە** : ئەگەر حاڵی ئەو جەماعاتانەی کەوا بە ناو یان بە شوێنەوار خۆیان جیاکردووەتەوە لە بەرنامەی پێغەمبەرایەتی هیچی تێدا نەبوایەت تەنها ئەوەندە نەبێت کەوا **کارێکی بیدعە و داهێنراوە** و لە سەردەمی پێشینی سەرەتادا نەبوون ئەوا تەنها ئەمە بەسە ببێت بە بەڵگەی

[١٧] مفرَّغ من شريط مسجل بعنوان (مفاسد الجماعات) وهو عبارة عن خطبة الجمعة ألقيت بتاريخ : (١٠ / ذي الحجة / ١٤٢٧ هـ الموافق ١ / ١٢ / ٢٠٠٦) الدقيقة : (٢٢ : ٤٤ - ٢٦ : ٤٦).

دەرچوونیان لە ڕێگای ڕاستی ئیسلام .. **هیچ گومانی تێدا نییە کەوا ئەم کۆمەڵگیریە حزبییانە بیدعەیەکی خراپە و هیچ بەڵگەیەك نەهاتووە لە قورئان و سوننەتدا دامەزراندنیان یان حزبایەتی کردنیان یان پێکهێنانیان حەڵاڵ بکات لە ئاینی ئیسلامی گەورەدا** .

ئەگەر ئەم جەماعاتانە هیچیان تێدا نەبوایەت تەنها ئەوەندە نەبێت کە **بیدعەن و داهێنراون لە ئاینی ئیسلامی گەورەدا** ئەوا ئەمە بەسە بۆ ڕاکردنی هەموو کەسێکی لایەنگر بۆ لای قورئان و سوننەت لێیان و کردەوە کردن بۆ خوا و بانگەواز کردن بۆ لای خوای پەروەردگاری هەموو جیهان لەسەر بەرنامەی پێغەمبەرایەتی کە بریتییە لەوەی پێغەمبەرمان (مُحَمَّد ﷺ) فەرموویەتی : "هەرکەسێك لەسەر نموونەی ئەو بەرنامەیە بێت کەوا ئەمڕۆ من و صەحابەکانی لەسەرین" ، صەحابەکانی پێغەمبەر (ﷺ) جیاواز و پەرتەوازە نەبوون خوایان لێ ڕازی بێت ، بۆیە پەیوەست بە بەوەی کەوا صەحابەکانی لەسەر بووە ئەوەی پێش جیاوازی و پارچەپارچە بوون بە کوشتنی (عثمان رضي الله عنه) .

٩ / **هەروەها** (الشيخ صالح بن سعد السحيمي) لەم بارەیەوە فەرموویەتی :

(وجود هذا التحزُّب والانتماء إلى الجماعات **بدعة لا سابقةَ لهُ في الإسلام**)[١٨].

واتە : هەبوونی ئەم حزبایەتی و لایەنگیرییە بۆ جەماعات **بیدعەیەكە لە ئیسلامدا پێشینەی نەبووە .**

پوختەی ئەم وتانەی زانایانی ئەهلی سوننە و جەماعە سەبارەت بەوەی كە حزبایەتی بیدعەیە :

١ / شێخ ئەلبانی : ڕاشكاوانە دەڵێم : **حزبایەتی** لە ئیسلامدا **بیدعە** و **گومڕاییە .**

هەروەها فەرموویەتی : **حزبایەتی نییە لە ئیسلامدا .**

٢ / شێخ (ابن العثیمین) : **لە بەرنامەی پێغەمبەر** (ﷺ) **و جێنیشینە ڕێ ڕاست و هۆشمەندەكانیدا** ئەوەی تێدا نییە كە ئوممەتی ئیسلام و موسڵمانان **پارچە پارچە ببن بۆ چەند حزبێك** بە شێوەیەك كە هەموو **حزبێك سەركردە و ئەمیر و بەرنامەیەكی تایبەتی هەبێت ! ! !**

[١٨] من كتاب "النصر العزيز على الرد الوجيز" للشيخ ربيع بن هادي المدخلي ص : (٤٨) ، نقلاً عن كتاب : "الفَتاوى المهمة في تبصير الأُمَّة" جمع وتعليق جمال بن فريحان الحارثي ص : (١٨٧) .

٣ / شێخ (مُقبل الوادعي) : **ئەم جەماعاتانە** (تەبلیغ و ئیخوان) **بیدعـەن و داهێنراون** .

هـەروەها فەرموویـەتی : (عبدالرحمن عبدالخالق) **موبتەدیعـە** چـونكە **بانگەواز دەكات بۆ حزبایەتی** .

٤ / شـێخ (أحمد النجمي) : **بەڕاسـتی حزبایـەتی لـە بەرنامـەی پێغەمبەران نی‌یە بەڵكو حزبایەتی بیدعەیە** .

٥ / شـێخ (صالح الفوزان) : **ئەم جاماعاتـە** هاوچـەرخانەی ئێستا درێـژ بوونەوەی ئەو (٧٢) **فیرقەیەن** .

٦ / شێخ (بكر بن عبد الله أبو زيد) : بەڕاسـتی **حزبایـەتی بیدعەیـەكی خراپە** .

٧ / شێخ (عبد المحسن العبَّاد) : ئـەم گروپـە جیـاواز و نوێـیانە (التبليغ والإخوان المسلمين) **داهێنراون و لە سەدەی چواردەدا لە دایك بوون** .

٨ / شـێخ (محمد سعيد رسلان المصري) : **حزبایـەتی بیدعەیـە** و هیـچ بەڵگـەیـەك لە قـورئان و سوننـەتـدا نەهاتـووە دامەزرانـدنی یـان پێكهێنـانی جەماعات و حزبایەتی كردن حەڵاڵ بكات لە ئاینی ئیسلامدا .

٩ / شـێخ (صالـح بن سعد السحيمي) : هەبوونـی ئـەم حزبایـەتی و لایەنگیری‌یە بۆ جەماعات **بیدعەیەكە لە ئیسلامدا پێشینەی نەبووە** .

وَللهِ دَرُّ مَنْ قَالَ :

وَكُلُّ خيرٍ فِي اتبَاعِ مَنْ سَلَف

وَكُلُّ شَرٍّ فِي ابتدَاعِ مَنْ خَلَف